

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π3.1.1.

Σύνταξη μεθοδολογικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη γλωσσική διδασκαλία με παιδαγωγική τεκμηρίωση

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

Μελέτη στο πλαίσιο της Πράξης «*Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α'βάθμια και Β'βάθμια εκπαίδευση*» MIS 296579 - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «*Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση*», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2011

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους. Η ανωτέρω πράξη υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π3.1.1 Σύνταξη μεθοδολογικού πλαισίου για την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση και τη γλωσσική διδασκαλία με παιδαγωγική τεκμηρίωση

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Συντονιστής Ομάδας Γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

Ομάδα εργασίας γλώσσας:

Σταυρούλα Αντωνοπούλου

Κωνσταντίνος Κουτσανδρέας

Βασιλική Μπατσίδου

Μαρία Παυλίδου

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Υπουργείο Παιδείας,
Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων

MIS: 296579 – Π.3.1.1
Π.Σ. Γλώσσας Αυστραλίας Α'βάθμια -
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ
Σελίδα 2 από 76

Περιεχόμενα

Περίληψη	4
1. Εισαγωγή	7
2. Περιγραφή του Australian Curriculum	10
3. Η ανάλυση του γλωσσικού μαθήματος	19
3.1. Γνώσεις για τη γλώσσα	19
3.2. Η λογοτεχνία	32
3.3. Γλώσσα και γραμματισμός	45
3.4. Γνώσεις για τον κόσμο και αξίες, πεποιθήσεις και στάσεις που προβάλλονται	54
3.5. Αξιολόγηση.....	59
3.6. Διδακτικές πρακτικές και ταυτότητες.....	61
4. Συζήτηση και συμπεράσματα	64
4.1. Γενικότερα συμπεράσματα	64
4.2. Διαπιστώσεις σχετικά με τις ΤΠΕ.....	68
Συνοπτικός πίνακας συμπερασμάτων	71
Βιβλιογραφία	76
Δικτυογραφία	76

Περίληψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτέλεσε το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Αυστραλίας και η σχέση του με τις νέες τεχνολογίες. Συγκεκριμένα, μελετήθηκε το νέο πρόγραμμα σπουδών (Australian Curriculum:English) το οποίο θα ισχύσει για πρώτη φορά σε όλες τις αυστραλιανές πολιτείες τα επόμενα διδακτικά έτη. Επιπλέον πληροφορίες αντλήθηκαν από το προγραμματικό κείμενο «Melbourne Declaration of Education Goals for Young Australians» το οποίο περιγράφει τους στόχους του νέου προγράμματος σπουδών. Το υλικό προσεγγίστηκε υπό το θεωρητικό πρίσμα της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Gee, 2005) και της κοινωνικής σημειωτικής (Van Leeuwen, 2005) έτσι ώστε να αναδειχθούν οι βαθύτερες ιδεολογικές διαστάσεις και προσεγγίσεις που διαπερνούν το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών.

Η μελέτη αρχικά επικεντρώνεται στην περιγραφή του προγράμματος σπουδών αναφορικά με τη δομή και το περιεχόμενό του. Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση του υλικού η οποία κινήθηκε στους εξής άξονες: γνώσεις για τη γλώσσα, προσέγγιση της λογοτεχνίας, γραμματισμοί που αναπτύσσονται και γλωσσοδιδασκτικές προσεγγίσεις, γνώσεις για τον κόσμο και στάσεις απέναντι σε αυτόν, διδακτικές πρακτικές και αξιολόγηση. Μέσα από την ανάλυση προέκυψε πως η κυρίαρχη γλωσσοδιδασκτική προσέγγιση που διαπερνά το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών είναι αυτή των πολυγραμματισμών. Σύμφωνα με αυτή την προσέγγιση, η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως μέρος της σημείωσης και μελετάται παράλληλα με άλλους σημειωτικούς πόρους, όπως είναι η εικόνα. Έτσι, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις που αφορούν όλα τα επίπεδα της γλώσσας (φωνολογικό, μορφολογικό, συντακτικό, κειμενικό) αλλά και τη σημείωση, ώστε να μπορεί να γίνει λόγος για «γραμματική της εικόνας».

Παράλληλα, εντοπίζονται και άλλες γλωσσοδιδασκτικές αντιλήψεις οι οποίες αναπλαισιώνονται στα όρια που θέτει η κυρίαρχη προσέγγιση των πολυγραμματισμών. Εντοπίστηκαν στοιχεία από την κειμενοκεντρική προσέγγιση, όπως είναι η έμφαση στους κειμενικούς τύπους, στοιχεία από την κριτική προσέγγιση όπως είναι η ένταξη των κειμένων στο ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο, αλλά και στοιχεία από ολιστικές παραδόσεις όπως είναι η δημιουργική γραφή, η ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας και η αντίληψη της γραφής ως διαδικασίας. Ουσιαστικά, αναδείχθηκαν οι ποικίλοι γραμματισμοί στους οποίους στοχεύει το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών, όπως άλλωστε ορίζει και η προσέγγιση των πολυγραμματισμών.

Η λογοτεχνία καταλαμβάνει ιδιαίτερο μέρος του προγράμματος σπουδών, καθώς εντοπίζεται ως ξεχωριστό νήμα. Η μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων αντλεί και αυτή από ποικίλες παραδόσεις, όπως είναι ο συγκριτισμός, ο δομισμός, ο ιστορικισμός και η ερμηνευτική προσέγγιση. Ιδιαιτερότητα αποτελεί η αντιμετώπιση της λογοτεχνίας του «κανόνα» καθώς μελετάται η ίδια η διαδικασία με την οποία αποτιμώνται τα κείμενα.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται κυρίως ως το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει μια νέα κειμενική πραγματικότητα. Έτσι, τα ψηφιακά κείμενα κατέχουν ισάξια θέση με τα έντυπα και τα οπτικά κείμενα και αναγνωρίζονται οι κειμενικές ιδιαιτερότητες που εμφανίζουν. Ακόμα και στο επίπεδο της λογοτεχνίας, γίνεται αναφορά στην «ηλεκτρονική λογοτεχνία» και στις ιδιαιτερότητες που αυτή εμφανίζει. Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις εμφανίζονται και οι νέες τεχνολογίες ως ένα περιβάλλον εργασίας. Στην περίπτωση της παραγωγής λόγου (έντυπου-πολυτροπικού-οπτικού), γίνεται αναφορά στα λογισμικά επεξεργασίας λόγου και στις δεξιότητες που θα πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές κατά τη χρήση τους.

Στο επίπεδο των γνώσεων για τον κόσμο, δεν δίνεται μια ορισμένη θεματολογία την οποία θα πρέπει να ακολουθήσει το γλωσσικό μάθημα. Δίνονται όμως ορισμένα διαθεματικά ζητήματα με τα οποία θα πρέπει να ασχοληθούν όλα τα διδακτικά

αντικείμενα, όπως είναι η σχέση της Αυστραλίας με την Ασία, οι ιθαγενείς πολιτισμοί και η αειφόρος ανάπτυξη. Τα θέματα αυτά αναδεικνύουν ταυτόχρονα μια εξωστρέφεια του προγράμματος σπουδών προς το υπερτοπικό πλαίσιο αλλά και μια εσωστρέφεια προς την παράδοση της Αυστραλίας. Επίσης, προβάλλεται μια συγκεκριμένη στάση απέναντι στον κόσμο, ο οποίος φαίνεται να αναγιγνώσκεται ιστορικά. Αναγνωρίζονται οι αλλαγές που έχουν προκύψει στον σημερινό κόσμο έτσι ώστε το πρόγραμμα σπουδών που φτιάχνεται να ανταποκρίνεται σε αυτές τις νέες απαιτήσεις. Ανάμεσα στις αλλαγές αναγνωρίζονται και οι νέες απαιτήσεις γραμματισμού που έχουν δημιουργήσει οι νέες τεχνολογίες.

Μέσα από τη μελέτη και επιπλέον στοιχείων, όπως είναι οι διδακτικές πρακτικές και η αξιολόγηση, η μελέτη ολοκληρώνεται δημιουργώντας μια σφαιρική εικόνα για το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστραλίας. Ουσιαστικά, αναδεικνύεται ο πρωτοποριακός χαρακτήρας αυτού του προγράμματος σπουδών καθώς ακολουθεί τις πιο πρόσφατες γλωσσοδιδακτικές προσεγγίσεις με τις νέες τεχνολογίες να κατέχουν εξέχουσα θέση και να επηρεάζουν τόσο το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος όσο και τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να πραγματοποιηθεί.

1. Εισαγωγή

Η Αυστραλία αποτελεί μια χώρα με πολύ μεγάλη παράδοση στην εκπαίδευση, στην έρευνα γύρω από αυτή και στην εφαρμογή καινοτομιών. Η ελευθερία που απέδιδε μέχρι σήμερα σε κάθε πολιτεία στο να παράγει το δικό της πρόγραμμα σπουδών, οδήγησε στην άμεση συνεργασία των πανεπιστημίων με τα σχολεία έτσι ώστε να έχουν παραχθεί αξιόλογα προγράμματα σπουδών, όπως αυτό του Queensland και της Victoria. Μάλιστα, η υπεροχή του αυστραλιανού εκπαιδευτικού συστήματος αποδεικνύεται περαιτέρω και από τον Οργανισμό για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (Organization for Economic Cooperation and Development - OECD), ο οποίος διοργανώνει πρόγραμμα αξιολόγησης γνωστό ως PISA (Programme for International Student Assessment). Στις τελευταίες αξιολογήσεις του 2009, οι αυστραλοί μαθητές κατατάσσονται ένατοι μεταξύ των καλύτερων μαθητών παγκοσμίως.

Ιδιαίτερα για το γλωσσικό μάθημα, η Αυστραλία έχει αποτελέσει πεδίο ζύμωσης και ανάπτυξης των γλωσσοδιδασκτικών ρευμάτων. Από το πανεπιστήμιο του Σύδνεϋ προέρχεται το γλωσσοδιδασκτικό κίνημα της παιδαγωγικής με βάση τα κειμενικά είδη, το οποίο έχει σήμερα πλέον διεθνή απήχηση. Ακόμη πιο πρόσφατα, με τη συμμετοχή Αυστραλών επιστημόνων, γεννήθηκε το κίνημα των πολυγραμματισμών το οποίο αποτελεί μια από τις πιο επίκαιρες προτάσεις για τη γλωσσική διδασκαλία. Μέσα από αυτές τις ερευνητικές αναζητήσεις και τις διάφορες επιτυχείς εφαρμογές τους στις αυστραλιανές πολιτείες, οι Αυστραλοί έχουν συνεισφέρει σημαντικά στη διαμόρφωση της παγκόσμιας εκπαιδευτικής σκηνής, ιδιαίτερα στο πεδίο της γλωσσικής εκπαίδευσης.

Παρότι το επίπεδο εκπαίδευσης είναι ήδη αρκετά υψηλό, οι Αυστραλοί αποφάσισαν πως θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα ενιαίο πρόγραμμα σπουδών, για όλες τις πολιτείες, με σκοπό να εκσυγχρονιστεί και να βελτιωθεί ακόμη περισσότερο το εκπαιδευτικό σύστημα. Το εγχείρημα αυτό ξεκίνησε από το 2008 με την έκδοση του «Melbourne National Declaration of Educational Goals for Young Australians», στο

οποίο περιγράφονται οι στόχοι της αναμόρφωσης και ειδικότερα, τα εγγράμματα υποκείμενα στα οποία στοχεύει. Από τότε άρχισαν να διαμορφώνονται τα προγράμματα σπουδών για τα επιμέρους αντικείμενα, μια διαδικασία που ακόμα δεν έχει ολοκληρωθεί. Ιδιαίτερα για το γλωσσικό μάθημα, το πρόγραμμα σπουδών εκδόθηκε μόλις πριν από λίγους μήνες, το Δεκέμβριο του 2010, αλλά δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα πλήρως στα σχολεία ούτε έχει αξιολογηθεί κατά την εφαρμογή του.

Μια σειρά μελετών για τα προγράμματα σπουδών του γλωσσικού μαθήματος δεν θα μπορούσε να αγνοήσει την περίπτωση της Αυστραλίας. Όχι μόνο εξαιτίας του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος που έχει ανακύψει κατά καιρούς για τις επιστημονικές αναζητήσεις των Αυστραλών, αλλά και επειδή πρόκειται για ένα πολύ πρόσφατο πρόγραμμα σπουδών το οποίο αναμένουμε να λαμβάνει υπόψη σε μεγάλο βαθμό και τις νέες τεχνολογίες. Η παρούσα μελέτη έχει στόχο να μελετήσει αυτό το γενικό πρόγραμμα σπουδών, έτσι ώστε να αναδείξει από τη μια μεριά τις γλωσσοδιδακτικές αντιλήψεις που το διαπερνούν, και από την άλλη τον τρόπο με τον οποίο ενσωματώνονται οι νέες τεχνολογίες. Ακολουθώντας το θεωρητικό πλαίσιο της κοινωνικής σημειωτικής (Van Leeuwen, 2005) και της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Gee, 2005), επιχειρείται μια πλήρης περιγραφή του νέου curriculum που πρόκειται να σηματοδοτήσει την εκπαίδευση στην Αυστραλία.

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί (κεφ. 2) γίνεται μια παρουσίαση του εκπαιδευτικού συστήματος της Αυστραλίας καθώς και μια εκτενέστερη περιγραφή από δομικής άποψης του νέου curriculum. Στη συνέχεια (κεφ. 3) ακολουθεί η ανάλυση, στην οποία θα παρατεθούν αποσπάσματα απευθείας από το curriculum της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και από άλλες πηγές και θα επιχειρηθεί η ανάδειξη του περιεχομένου του γλωσσικού μαθήματος. Το περιεχόμενο αφορά τις γνώσεις για τη γλώσσα που προτίθεται να μεταδοθούν, το γραμματισμό που δημιουργείται καθώς και τις γνώσεις, τις αντιλήψεις και τις πεποιθήσεις απέναντι στον κόσμο που μεταδίδονται. Επιπλέον, η περιγραφή του γλωσσικού μαθήματος αφορά και στοιχεία που σχετίζονται με το χαρακτήρα των διδακτικών πρακτικών, τον τρόπο αξιολόγησης

που προτείνεται καθώς και τις ταυτότητες των μαθητών που δημιουργούνται. Ταυτόχρονα, σε όλο το μήκος της ανάλυσης εντοπίζονται τα στοιχεία που αφορούν συγκεκριμένα τις νέες τεχνολογίες και πώς αυτές επηρεάζουν το περιεχόμενο και την πραγμάτωση του ίδιου του γλωσσικού μαθήματος.

Στη συνέχεια (κεφ. 4) ακολουθεί η συζήτηση και τα συμπεράσματα στα οποία περιγράφεται αφενός η συνολικότερη εικόνα του γλωσσικού curriculum (κεφ. 4.1) και αφετέρου οι διαπιστώσεις σε σχέση με τις νέες τεχνολογίες (κεφ. 4.2.). Τέλος, παρατίθεται ένας συγκεντρωτικός πίνακας ο οποίος παρουσιάζει συνοπτικά όλα τα στοιχεία και τις ιδιαιτερότητες του αυστραλιανού γλωσσικού μαθήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

2. Περιγραφή του Australian Curriculum

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφεται η μορφή που έχει η προσπάθεια διαμόρφωσης ενός ενιαίου εθνικού προγράμματος σπουδών (στο εξής Π.Σ.). Αρχικά θα περιγραφεί η εκκίνηση αυτής της προσπάθειας και στη συνέχεια θα περιγραφεί η δομή αυτού του νέου curriculum.

Στην Αυστραλία υπήρξαν και παλαιότερα κάποια κείμενα τα οποία αφορούσαν σε εθνικό επίπεδο τους στόχους της εκπαίδευσης, ξεκινώντας το 1989 με το «Hobart Declaration» και στη συνέχεια με το «Adelaide Declaration» του 1999. Το 2008 το Υπουργικό Συμβούλιο (Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs) ανέπτυξε και υιοθέτησε τη νέα διακήρυξη για τους εκπαιδευτικούς στόχους, η οποία παρουσιάζεται στο κείμενο «Melbourne Declaration on Educational Goals for Young Australians». Πρόκειται για ένα κείμενο που αναγνωρίζει την ανάγκη αλλαγής της εκπαίδευσης ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στις αλλαγές και στις απαιτήσεις του 21^{ου} αιώνα. Η νέα αυτή διακήρυξη ουσιαστικά δημιουργήθηκε για να καθοδηγήσει τη δημιουργία του καινούριου Π.Σ., ενός curriculum που θα απευθύνεται σε όλες τις πολιτείες με σκοπό να δημιουργηθεί το καλύτερο δυνατόν επίπεδο σπουδών.

Ο λόγος για τον οποίο αποφάσισαν να δημιουργήσουν ένα ενιαίο εθνικό Π.Σ., είναι η επίτευξη του «curriculum παγκόσμιας κλάσης», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο «Melbourne Declaration». Παρότι στις αξιολογήσεις της PISA οι αυστραλοί μαθητές βρίσκονται ήδη σε υψηλή θέση, διακηρύττουν πως θέλουν να είναι οι καλύτεροι από όλους («*to become second to none amongst the world's best school systems*»). Μια τέτοια δήλωση αναδεικνύει μεγάλη αποφασιστικότητα και επένδυση στην εκπαίδευση του μέλλοντος. Έτσι, μέσα από την εθνική συνεργασία χρησιμοποιείται η συλλογική εμπειρία κάθε πολιτείας ώστε να επιτευχθεί με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα ο κοινός στόχος της υψηλής εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι που παρουσιάζονται στο «Melbourne Declaration» αφορούν σε μεγάλο βαθμό την περιγραφή του εγγράμματος υποκειμένου που θέλει να δημιουργήσει το αυστραλιανό σχολείο. Μέσα από την αναγνώριση των ποικίλων αλλαγών που έχουν συντελεστεί σε παγκόσμιο επίπεδο, το νέο curriculum στοχεύει στη δημιουργία ενός πολίτη ο οποίος θα μπορεί να ανταποκριθεί σε αυτές τις αλλαγές και να προωθήσει την ανάπτυξη της Αυστραλίας. Έτσι, μέσα σε αυτό το κείμενο περιγράφονται, αρχικά, οι αλλαγές του κόσμου σε παγκόσμιο επίπεδο και οι αιτίες αλλαγής του curriculum, και στη συνέχεια οι εκπαιδευτικοί στόχοι και ο τρόπος με τον οποίο θα επιτευχθούν. Επίσης, καθορίζονται οι «γενικές δεξιότητες» (general capabilities) και οι «διαθεματικές προτεραιότητες» (cross-curricular priorities) οι οποίες θα πρέπει να εκφράζονται μέσα σε όλα τα Π.Σ. που θα δημιουργηθούν. Σύμφωνα με το ίδιο κείμενο, τα προβλήματα της αυστραλιανής εκπαίδευσης έχουν εντοπιστεί σε δύο κοινωνικές ομάδες: στους ιθαγενείς και στους μαθητές από χαμηλά κοινωνικά και οικονομικά στρώματα. Πρωταρχικός στόχος είναι αυτές οι ομάδες να αναπτύξουν περαιτέρω τις δυνατότητές τους ώστε να ολοκληρώνουν την εκπαίδευση με μεγαλύτερη επιτυχία.

Υπεύθυνος για την ανάπτυξη του νέου αυστραλιανού Π.Σ. είναι το ACARA (Australian Curriculum Assessment and Reporting Authority¹). Πρόκειται για τον φορέα που θα δημιουργήσει τα προγράμματα σπουδών για όλα τα διδακτικά αντικείμενα από το νηπιαγωγείο ως και το 12^ο έτος σπουδών, καθώς και θα καθορίσει ένα εθνικό πρόγραμμα αξιολόγησης το οποίο θα σχετίζεται με το νέο Π.Σ. Επιπλέον, έχει καταστεί υπεύθυνος και για την παρακολούθηση της εφαρμογής του νέου Π.Σ. καθώς θα συλλέγει δεδομένα τα οποία θα συνεισφέρουν στην αξιολόγησή του.

Η δημιουργία του νέου curriculum αποτελεί μια χρονοβόρα διαδικασία και διακρίνεται από τέσσερις φάσεις. Η πρώτη φάση είναι η διαμόρφωση (shaping) που ουσιαστικά αφορά ένα προσχέδιο (draft paper) και του γενικότερου curriculum αλλά και των προγραμμάτων σπουδών των επιμέρους διδακτικών αντικειμένων. Για τη

---

¹ <http://www.acara.edu.au/>

διαμόρφωση αυτή λήφθηκαν υπόψη οι επιστημονικές αναζητήσεις που έχουν αναπτυχθεί σε κάθε διδακτικό αντικείμενο καθώς και μια συγκριτική αντιπαράθεση με τα προγράμματα σπουδών άλλων χωρών που εμφανίζονται στις αξιολογήσεις ως πρωτοπόρες. Τα προσχέδια του curriculum αναρτώνται στο διαδίκτυο² έτσι ώστε να υπάρξει ανατροφοδότηση από το εκπαιδευτικό κοινό για την περαιτέρω επεξεργασία τους. Η δεύτερη φάση είναι η γραφή του (writing) κατά την οποία δημιουργείται το τελικό κείμενο του προγράμματος σπουδών. Στη συνέχεια, έρχεται η εφαρμογή του (implementation) η οποία θα οδηγήσει σε πιθανή αναθεώρησή του (review).

Όπως έγινε φανερό, το αυστραλιανό curriculum είναι ένα δυναμικό curriculum που λαμβάνει σοβαρά υπόψη τη γνώμη της εκπαιδευτικής κοινότητας και πλάθεται μέσα από τις συνεισφορές όλων. Ακόμα και η εφαρμογή του δεν έχει το σκοπό της επιβολής αλλά την ανατροφοδότηση ώστε να δημιουργηθεί το πιο αποτελεσματικό Π.Σ. και το πιο ενημερωμένο. Όπως αναφέρεται στο «Melbourne Declaration», ο τρόπος εφαρμογής του εξαρτάται άμεσα από την επαγγελματική γνώση των εκπαιδευτικών, το τοπικό συγκείμενο καθώς και το οικογενειακό, πολιτισμικό και κοινωνικό υπόβαθρο των μαθητών. Γι' αυτό το λόγο, δεν καθορίζεται συγκεκριμένος χρόνος διδασκαλίας των επιμέρους διδακτικών αντικειμένων, ούτε δίνεται κάποιο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό. Δίνεται, λοιπόν, απόλυτη ελευθερία στους εκπαιδευτικούς ώστε να επιλέξουν το υλικό που επιθυμούν και να διαμορφώσουν το χρόνο της διδασκαλίας ανάλογα με τις απαιτήσεις των μαθητών.

Επιπλέον, αυτές οι φάσεις δημιουργίας του curriculum δεν αφορούν ταυτόχρονα όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Εάν οι εκπαιδευτικοί θα έπρεπε να εφαρμόσουν όλα τα νέα προγράμματα σπουδών ταυτόχρονα, θα υπήρχε και μεγάλος φόρτος αλλά και μικρή αποτελεσματικότητα. Έτσι, σε πρώτη φάση αναπτύχθηκαν τα Π.Σ. για το μάθημα των Αγγλικών, των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών και της ιστορίας, τα οποία θα έχουν εφαρμοστεί σε όλα τα σχολεία μέχρι το 2013. Σε δεύτερη φάση, αναπτύσσονται τα Π.Σ. για τη γεωγραφία, τις γλώσσες και τις τέχνες. Στην τρίτη, και

---

² <http://www.australiancurriculum.edu.au/English/Curriculum/F-10>

τελευταία, φάση θα δημιουργηθούν τα Π.Σ. για την εκπαίδευση υγείας και φυσικής αγωγής, για το αντικείμενο της πληροφορικής, το αντικείμενο του σχεδιασμού και τεχνολογίας, της οικονομίας, των επιχειρήσεων, και της πολιτικής αγωγής. Παρότι επιλέγεται η παραδοσιακή ταξινόμηση σε διδακτικά αντικείμενα, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως παραδοσιακό το αυστραλιανό curriculum καθώς γίνεται ρητή διαθεματική σύνδεση μεταξύ των μαθημάτων με την αναφορά σε «γενικές δεξιότητες» και σε «διαθεματικές προτεραιότητες» (βλ. παρακάτω στο «Australian Curriculum: English», το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών)

Στην παρούσα εργασία μελετήθηκε η δεύτερη έκδοση του γενικότερου curriculum που ήταν διαθέσιμο κατά την περίοδο της μελέτης. Πρόκειται για το «Shape of the Australian curriculum, version 2.0», το οποίο εκδόθηκε το Δεκέμβριο του 2010. Ουσιαστικά, πρόκειται για τη μετατροπή της εθνικής διακήρυξης «Melbourne Declaration» σε ένα πρόγραμμα σπουδών. Συγκεκριμένα, σε αυτό περιγράφονται:

- Η λογική και οι στόχοι της εκπαίδευσης
- Η διαδικασία ανάπτυξης του curriculum
- Το εύρος του curriculum (ποιες ηλικιακές ομάδες καλύπτει, πώς αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα των μαθητών και πώς αντιμετωπίζει τους μαθητές που δεν έχουν ως μητρική τους την αγγλική γλώσσα)
- Τα στοιχεία του αυστραλιανού curriculum (γενικές δεξιότητες και διαθεματικές προτεραιότητες, η αιτιολόγηση της ετήσιας δομής του curriculum, ο τρόπος αξιολόγησης)
- Διδασκαλία, μάθηση, αξιολόγηση και αναφορά
- Εφαρμογή του curriculum
- Διασφάλιση της ποιότητας και αναθεώρηση του curriculum

Παρότι το κείμενο αυτό δεν είναι τελικό, περιγράφει με αρκετή αποτελεσματικότητα τα βασικά στοιχεία του curriculum τα οποία ουσιαστικά καθορίζουν και τη μορφή του. Υπάρχουν ορισμένα σημεία τα οποία σημειώνεται πως θα αναπτυχθούν στην επόμενη έκδοσή του, όπως οι συγκεκριμένες οδηγίες για τους

μαθητές με τα αγγλικά ως δεύτερη γλώσσα/διάλεκτο, για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες κ. ά. Στο τέλος του 2011 αναμένεται η τρίτη έκδοση του «Shape of the Curriculum», η οποία πιθανώς θα είναι και η τελική.

«Australian Curriculum: English», το γλωσσικό πρόγραμμα σπουδών

Κύριο αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας αποτέλεσε το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών που δημιουργήθηκε για το μάθημα των αγγλικών. Πρόκειται για το «Australian Curriculum: English» που εκδόθηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2010. Απευθύνεται σε 11 διδακτικά έτη, από το νηπιαγωγείο ως το 10^ο έτος, δηλαδή ως το τέλος της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και θα αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία και των επόμενων δύο ετών, της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Στην παρούσα εργασία μελετήθηκε μόνο η πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1^ο – 6^ο έτος), αφήνοντας εκτός το έτος Foundation, που ουσιαστικά αποτελεί το νηπιαγωγείο, καθώς επίσης και τα έτη της κατώτερης δευτεροβάθμιας, τα οποία θα περιγραφούν σε ξεχωριστή μελέτη.

Το curriculum οργανώνεται σε τέσσερα μέρη:

- *Λογική και στόχοι*: περιγράφονται οι γενικότεροι στόχοι της εκπαίδευσης με εστίαση στο ρόλο του γλωσσικού μαθήματος (σελ. 1)
- *Οργάνωση*: περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο είναι οργανωμένο το περιεχόμενο σε κάθε διδακτικό έτος, τα τρία νήματα (strands) που περιέχονται στο γλωσσικό μάθημα, οι γενικές δεξιότητες και οι διαθεματικές προτεραιότητες όπως πραγματώνονται μέσα στο γλωσσικό μάθημα, σύνδεσμοι με άλλα διδακτικά αντικείμενα κ. ά. (σελ. 2- 14)
- *Curriculum Foundation-10*: περιγράφεται το περιεχόμενο κάθε διδακτικού έτους (σελ. 17-51 η πρωτοβάθμια εκπαίδευση)
- *Γλωσσάρι*: δίνονται ορισμοί για ορισμένες λέξεις κλειδιά που εμφανίζονται μέσα στο πρόγραμμα σπουδών (σελ. 72)

Το περιεχόμενο κάθε διδακτικού έτους είναι χωρισμένο σε τρία νήματα (strands) και σε επιμέρους υπο-νήματα (sub-strands):

Γλώσσα: οι γνώσεις για την αγγλική γλώσσα

Υπονήματα: γλωσσική ποικιλία και αλλαγή, γλώσσα για διεπίδραση, κειμενική δομή και οργάνωση, έκφραση και ανάπτυξη ιδεών, γνώση για τους ήχους και τα γράμματα

Λογοτεχνία: κατανόηση, εκτίμηση, απάντηση, ανάλυση και δημιουργία λογοτεχνίας

Υπονήματα: λογοτεχνία και συγκείμενο, ανταπόκριση στη λογοτεχνία, εξέταση της λογοτεχνίας, δημιουργία λογοτεχνίας

Γραμματισμός: προέκταση του ρεπερτορίου χρήσης της αγγλικής γλώσσας

Υπονήματα: κείμενα στο συγκείμενο, διεπίδραση με τους άλλους, ερμηνεία, ανάλυση και αξιολόγηση, δημιουργία κειμένων

Το παρακάτω σχήμα, το οποίο δίνεται από το Π.Σ., αναπαριστά αποτελεσματικά τη σχέση που υπάρχει μεταξύ των νημάτων καθώς και τη γενικότερη μορφή του γλωσσικού μαθήματος.

Όπως φαίνεται, ο τρόπος οργάνωσης δεν είναι ο συνήθης παραδοσιακός τρόπος ταξινόμησης σε γραφή, ανάγνωση, ακρόαση, ομιλία. Αντίθετα, οι δεξιότητες αυτές ενσωματώνονται εξίσου στα επιμέρους νήματα. Επιπλέον, φαίνεται από το παραπάνω σχήμα, πως το κάθε νήμα ουσιαστικά εμπεριέχει το άλλο, έτσι ώστε να διαπλέκονται και να υπάρχει αλληλεξάρτηση. Έτσι, η μελέτη της γλώσσας αποτελεί απαραίτητη συνθήκη για την μελέτη της λογοτεχνίας ενώ η ανάπτυξη του γραμματισμού απαιτεί και τη μελέτη της γλώσσας αλλά και τη μελέτη της λογοτεχνίας.

Εκτός από το καθεαυτό περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος, όπως προαναφέρθηκε υπάρχουν και κάποιες γενικές δεξιότητες (general capabilities) που θα πρέπει να αναπτύσσονται σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Αυτές οι δεξιότητες έχουν προκαθοριστεί ήδη από το «Melbourne Declaration» και στο γλωσσικό Π.Σ. δίνονται λεπτομέρειες για το πώς ακριβώς εκπληρώνονται στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος. Οι δεξιότητες αυτές είναι συνολικά επτά και είναι οι εξής:

- γραμματισμός
- αριθμητισμός
- ικανότητα στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ)
- κριτική και δημιουργική σκέψη
- ηθική συμπεριφορά
- προσωπική και κοινωνική ικανότητα
- διαπολιτισμική κατανόηση.

Επιπλέον, από το «Melbourne Declaration» έχουν τεθεί και τρεις διαθεματικές προτεραιότητες (cross-curricular priorities) οι οποίες επίσης θα πρέπει να αναπτύσσονται μέσα σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα. Μέσα στο Π.Σ. περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνονται οι στόχοι αυτών των προτεραιοτήτων στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος. Πρόκειται για τις εξής προτεραιότητες:

- Οι ιστορίες και οι πολιτισμοί των Αβοριγίνων και των Torres Strait Islander
- Η Ασία και η σχέση της Αυστραλίας με την Ασία
- Αειφόρος ανάπτυξη

Τα στοιχεία και από τις γενικές δεξιότητες και από τις διαθεματικές προτεραιότητες ενσωματώνονται μέσα στο περιεχόμενο του γλωσσικού Π.Σ. με ενιαίο τρόπο.

Ιδιαιτερότητα του αυστραλιανού Π.Σ. αποτελεί η σύνδεση των διδακτικών αντικειμένων μεταξύ τους. Ιδιαίτερα για το γλωσσικό μάθημα, υπάρχει μια αμφίδρομη σχέση με τα άλλα μαθήματα. Πρώτον, όλα τα μαθήματα αντιμετωπίζονται ως γλωσσικά καθώς απαιτούν την ανάπτυξη συγκεκριμένου γραμματισμού. Δεύτερον, το ίδιο το γλωσσικό μάθημα συνδέεται με στόχους άλλων διδακτικών αντικειμένων όπως τα μαθηματικά, οι φυσικές επιστήμες, και η ιστορία. Όπως αναφέρεται «*όταν η γνώση, οι δεξιότητες και η κατανόηση από τα αγγλικά εφαρμόζεται σε άλλες μαθησιακές περιοχές, η μάθηση αποκτά μεγαλύτερη συνάφεια και η κατανόηση εμβαθύνεται*³». Έτσι το γλωσσικό μάθημα συνδέεται με το αντικείμενο των μαθηματικών καθώς κατά την ανάγνωση διαφόρων κειμένων αναπτύσσονται έννοιες όπως ο χρόνος, ο χώρος και οι αριθμοί. Επιπλέον, κατά την παραγωγή των κειμένων, οι μαθητές συνδυάζουν αριθμητικά σύμβολα και στατιστικούς πίνακες με εικόνες και γραπτό λόγο για να παράγουν νόημα. Επίσης, το γλωσσικό μάθημα συνδέεται και με τη φυσική, καθώς αναπτύσσονται οι ικανότητες της έρευνας, της αντικειμενικής σκέψης, της ανάλυσης δεδομένων, της περιγραφής αντικειμένων και γεγονότων, της εξήγησης κ. ά. Τέλος, συνδέεται και με το αντικείμενο της ιστορίας, καθώς μελετώνται κείμενα από διάφορα ιστορικά και πολιτισμικά συγκείμενα.

Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν μέρος των γενικών δεξιοτήτων που πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές. Γι' αυτό το λόγο, ενσωματώνονται λειτουργικά μέσα σε όλα τα διδακτικά αντικείμενα, και μπορούν να εντοπιστούν πολλά αποσπάσματα που αναφέρονται σε αυτές μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. Βέβαια, αναφέρεται πως θα δημιουργηθεί ξεχωριστό πρόγραμμα σπουδών για το αντικείμενο των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (στο εξής ΤΠΕ), αλλά δεν διευκρινίζεται αν θα υφίσταται ως ξεχωριστό μάθημα σε όλα τα σχολικά έτη, ή αν θα αποτελεί

---

³ When knowledge, skills and comprehension from English are meaningfully applied to other learning areas, learning becomes more relevant and understanding deepens.

διαθεματική περιοχή που θα πραγματώνεται μέσω των άλλων διδακτικών αντικειμένων.

Η παρούσα μελέτη ασχολείται και με τα τρία νήματα του γλωσσικού Π.Σ. (Γλώσσα, Λογοτεχνία, Γραμματισμός). Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα παρουσιαστούν ξεχωριστά οι γνώσεις για τη γλώσσα, η αντιμετώπιση της λογοτεχνίας και οι ποικίλοι γραμματισμοί που αναπτύσσονται. Θα γίνει μια προσπάθεια να αναδειχθούν οι θεωρητικές καταβολές του κάθε νήματος καθώς και οι γλωσσοδιδασκτικοί λόγοι από τους οποίους αντλούν. Στη συνέχεια, θα αναδειχθούν οι γνώσεις για τον κόσμο, οι διδακτικές πρακτικές, η αξιολόγηση και η ταυτότητα που δημιουργείται, με το συνδυασμό στοιχείων από το γλωσσικό Π.Σ. και από το «Melbourne Declaration». Ταυτόχρονα, σε όλα τα κεφάλαια θα αναδειχθεί ο ακριβής ρόλος των νέων τεχνολογιών, είτε αυτές φαίνεται να επηρεάζουν το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος είτε τον τρόπο με τον οποίο πραγματώνεται.

3. Η ανάλυση του γλωσσικού μαθήματος

3.1. Γνώσεις για τη γλώσσα

Όπως είδαμε και στην περιγραφή του γλωσσικού Π.Σ., οι γνώσεις για τη γλώσσα παρουσιάζονται σε ξεχωριστό νήμα. Περιλαμβάνουν στοιχεία που αφορούν τη γνώση της μεταγλώσσας καθώς και τη χρήση της για την ανάλυση των κειμένων. Αποτελούν τις απαραίτητες γνώσεις ώστε κανείς να προχωρήσει και στα άλλα δύο νήματα, της λογοτεχνίας και του γραμματισμού.

Η μάθηση των γραμματικών και δομικών χαρακτηριστικών της γλώσσας δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά λειτουργεί περισσότερο ως ένα εργαλείο που βοηθά τον αναστοχασμό. Το παρακάτω απόσπασμα από την εισαγωγή του Π.Σ. είναι ενδεικτικό⁴:

«Αποκτούν έναν σταθερό τρόπο κατανόησης και ομιλίας σχετικά με τη γλώσσα, τη γλώσσα σε χρήση και τη γλώσσα ως σύστημα, ώστε να αναστοχάζονται σχετικά με τη δική τους ομιλία και γραφή και να συζητούν σχετικά με αυτά με έναν παραγωγικό τρόπο μαζί με άλλους⁵».

Με αυτόν τον τρόπο, η γραμματική αποτελεί τον απαραίτητο πόρο ώστε να μπορούν οι μαθητές να συζητήσουν για γλωσσικά ζητήματα. Η μεταγλώσσα μετατρέπεται σε εργαλείο μάθησης, απαραίτητο σε όλα τα νήματα και υπονήματα του γλωσσικού μαθήματος. Επιπλέον, η γνώση της γραμματικής δεν αποκτάται αυτόνομα αλλά σε συσχετισμό με τις διάφορες πλευρές της γλώσσας, όπως αυτές παρουσιάζονται στα διάφορα υπονήματα. Έτσι, η μεταγλώσσα χρησιμοποιείται στον συσχετισμό γλώσσας και συγκεκριμένου, στην αναγνώριση της γλωσσικής ποικιλίας, στη μελέτη της κειμενικής δομής αλλά και στη μελέτη της πολυτροπικότητας. Στα

---

⁴ Η υπογράμμιση είναι του ερευνητή και εξυπηρετεί την ανάλυση

⁵They gain a consistent way of understanding and talking about language, language-in-use and language-as-system, so they can reflect on their own speaking and writing and discuss these productively with others.

υποκεφάλαια που ακολουθούν θα αναδειχθούν αυτές οι τέσσερις πλευρές των γνώσεων για τη γλώσσα.

Γλώσσα και συγκείμενο

Οι γλωσσικές επιλογές επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το συγκειμενικό πλαίσιο μέσα στο οποίο παράγεται ο λόγος. Ως συγκειμενικό πλαίσιο ορίζεται η σχέση μεταξύ πομπού-αποδέκτη (συγγραφέα-αναγνώστη, ομιλητή-ακροατή, σκηνοθέτη/εικονογράφου-θεατή), ο σκοπός της επικοινωνιακής περίπτωσης, και το κοινωνικό-πολιτισμικό υπόβαθρο των συνομιλητών. Οι μαθητές μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν τη μεταγλώσσα ώστε να κατανοήσουν τις αλλαγές της γλώσσας ανάλογα με το συγκείμενο παραγωγής. Η αντίληψη αυτή περιγράφεται σε δύο υπονήματα, «γλωσσική ποικιλία και αλλαγή» και «γλώσσα για διεπίδραση». Τα αποσπάσματα που ακολουθούν είναι ενδεικτικά:

«Το Αυστραλιανό Curriculum: Αγγλικά χρησιμοποιεί τη βασική γραμματική ορολογία μέσα σε ένα συγκειμενικό πλαίσιο, στο οποίο οι γλωσσικές επιλογές εμφανίζονται να ποικίλουν σε σχέση με τα ζητήματα, τη φύση και την εγγύτητα της σχέσης μεταξύ των χρηστών της γλώσσας, και τις τροπικότητες ή τα κανάλια επικοινωνίας που είναι διαθέσιμα⁶» (απόσπασμα από την εισαγωγή)

«κατανοούν πως η γλώσσα ποικίλει όταν οι άνθρωποι παίρνουν διαφορετικούς ρόλους σε κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και αλληλεπιδράσεις μέσα στην τάξη και πώς η χρήση βασικών γλωσσικών πόρων στη διαπροσωπική επικοινωνία ποικίλει ανάλογα με το συγκείμενο⁷» (2^ο έτος)

⁶ The Australian Curriculum: English uses standard grammatical terminology within a contextual framework, in which language choices are seen to vary according to the topics at hand, the nature and proximity of the relationships between the language users, and the modalities or channels of communication available.

⁷ Understand that language varies when people take on different roles in social and classroom interactions and how the use of key interpersonal language resources varies depending on context

«κατανοούν πώς η ηλικία, η θέση, η τεχνογνωσία και η οικειότητα επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους αλληλεπιδρούμε με τους ανθρώπους και πώς αυτοί οι κώδικες και οι συμβάσεις ποικίλουν μεταξύ των πολιτισμών⁸» (4^ο έτος)

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω αποσπάσματα, η ποικιλία των επικοινωνιακών συγκεκριμένων επιφέρει και γλωσσική ποικιλία. Μάλιστα, η αναφορά στους διαφορετικούς ρόλους που αναλαμβάνουν οι συνομιλητές καθώς εμπλέκονται σε διαφορετικές γλωσσικές αλληλεπιδράσεις, παραπέμπουν στην έννοια του register (επίπεδο ύφους), μια έννοια που επίσης σχετίζεται με την επικοινωνιακή ποικιλία.

Η γλώσσα, λοιπόν, αντιμετωπίζεται σε μεγάλο βαθμό μέσα στο συγκεκριμένο που παράγεται. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις γνώσεις για τη γλώσσα ώστε να αναγνώσουν τους τρόπους με τους οποίους η γλώσσα ποικίλει, και ταυτόχρονα «διαβάζουν» και αναγνωρίζουν τους συγκεκριμένους παράγοντες. Οι αντιλήψεις αυτές αντλούν από τους επικοινωνιακούς γλωσσοδιδακτικούς λόγους, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει πως κυριαρχούν στο γλωσσικό Π.Σ.

Γλωσσική ποικιλία

Ένα από τα υπονήματα στις γνώσεις για τη γλώσσα, όπως προαναφέρθηκε, είναι και οι γνώσεις για τη γλωσσική ποικιλία. Εκτός από την ποικιλία που εμφανίζεται στα πλαίσια των διαφορετικών επικοινωνιακών συγκεκριμένων, οι μαθητές ασχολούνται και με δύο άλλα είδη ποικιλίας, την ιστορική και την κοινωνική. Σχετικά με την ιστορική ποικιλία, η γλώσσα αντιμετωπίζεται στον άξονα της διαχρονίας και οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τις αλλαγές που έχει υποστεί η γλώσσα μέσα στο πέρασμα των αιώνων. Η αντίληψη αυτή γίνεται εμφανής στο παρακάτω απόσπασμα:

«διερευνούν παραδείγματα λέξεων στα οποία η προφορά, η γραφή και η σημασία έχει αλλάξει μέσα στο χρόνο, όπως λέξεις από διάφορους πολιτισμούς⁹» (5^ο έτος)

---

⁸ understanding how age, status, expertise and familiarity influence the ways in which we interact with people and how these codes and conventions vary across cultures

Ακολουθώντας τα ευρήματα και τις αντιλήψεις της ιστορικής γλωσσολογίας, η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως μια δυναμική οντότητα η οποία αλλάζει συνεχώς μέσα στο χρόνο.

Σχετικά με την κοινωνική ποικιλία, η γλώσσα φαίνεται να διαφοροποιείται ανάλογα με το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο παραγωγής. Για παράδειγμα, αναφέρεται στο Π.Σ.:

«Εντοπίζουν παραδείγματα και χαρακτηριστικά διαφορετικών ειδών προφορικής, μη λεκτικής, γραπτής και οπτικής επικοινωνίας από τις κοινότητες των Αβοριγίνων και των Torres Strait Islander και από διάφορους ασιατικούς πολιτισμούς μέσα στην Αυστραλία, και συσχετίζουν αυτά τα χαρακτηριστικά με συγκεκριμένες κοινότητες¹⁰»(2^ο έτος)

Η αναγνώριση της διαφορετικής γλωσσικής συμπεριφοράς που εμφανίζουν τα μέλη άλλων κοινοτήτων συνεισφέρει σε μεγάλο βαθμό και στο σεβασμό αυτών των κοινοτήτων. Πρόκειται για μια αντίληψη που σχετίζεται με την πολυπολιτισμικότητα της Αυστραλίας και το σεβασμό απέναντι σε αυτούς τους διαφορετικούς πολιτισμούς. Αντίστοιχα, με τον ίδιο τρόπο αντιμετωπίζεται και η διαλεκτική ποικιλία, όπως φαίνεται στο παρακάτω απόσπασμα:

«αναγνωρίζουν πως όλες οι γλώσσες και οι διάλεκτοι είναι ίσης αξίας, παρότι οι διαφορετικές διάλεκτοι χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά συγκείμενα¹¹»(6^ο έτος)

Μέσα στα πλαίσια του σεβασμού του άλλου και του διαφορετικού, αλλά και στη μελέτη των διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας, το γλωσσικό μάθημα αναφέρεται στο πρώτο σχολικό έτος και σε στοιχεία που αφορούν τρόπους

---

⁹ exploring examples of words in which pronunciation, writing and meaning has changed over time, including words from a range of cultures

¹⁰ identifying examples and features of different kinds of spoken, non-verbal, written and visual communication from Aboriginal and Torres Strait Islander communities and from several Asian cultures within Australia, and associating those features with particular communities

¹¹ recognising that all languages and dialects are of equal value although we use different ones in different contexts

επικοινωνίας ατόμων με προβλήματα όρασης ή ακοής. Το παρακάτω απόσπασμα είναι χαρακτηριστικό:

«Μαθαίνουν κάποια σήματα στην Auslan¹² και μαθαίνουν σχετικά με τις τεχνολογίες 'Άκουσε ένα βιβλίο' και Braille για τα άτομα με προβλήματα ακοής και όρασης.¹³» (1^ο έτος)

Μέσα από την επαφή τους με άλλα συστήματα επικοινωνίας, οι μαθητές κατανοούν τη διαφορετικότητα των διαφόρων γλωσσικών μέσων και κατανοούν καλύτερα τον «διαφορετικό» συνάνθρωπο, είτε προέρχεται από κάποιον διαφορετικό πολιτισμό, είτε έχει κάποια ειδική ανάγκη.

Η γλωσσική ποικιλία, όπως έχει καταστεί φανερό ως τώρα, αποδίδεται κυρίως σε επικοινωνιακούς παράγοντες (επικοινωνιακή ποικιλία), σε ιστορικούς παράγοντες (ιστορική ποικιλία), και σε κοινωνικούς παράγοντες (κοινωνική ποικιλία/διάλεκτοι). Όμως, ανάμεσα στους ποικίλους φορείς γλωσσικής αλλαγής, εμφανίζονται και οι νέες τεχνολογίες. Το παρακάτω απόσπασμα είναι χαρακτηριστικό:

«οι μαθητές μαθαίνουν πως οι γλώσσες και οι διάλεκτοι αλλάζουν συνεχώς εξαιτίας ιστορικών, κοινωνικών και πολιτισμικών αλλαγών, δημογραφικών μετακινήσεων και τεχνολογικών καινοτομιών. Κατανοούν πως αυτοί οι παράγοντες, μαζί με τις νέες εικονικές κοινότητες και περιβάλλοντα, εξακολουθούν να επηρεάζουν τη φύση και την επέκταση των αγγλικών¹⁴» (σελ. 4- εισαγωγή)

Στα εισαγωγικά μέρη του Π.Σ., οι νέες τεχνολογίες συγκαταλέγονται στις αιτίες που έχουν επιφέρει αλλαγές στη γλωσσική πραγματικότητα. Όμως, μέσα στο περιεχόμενο του curriculum στα επιμέρους διδακτικά έτη της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δεν εντοπίζεται κάποιο απόσπασμα που να αναφέρεται ξεκάθαρα στις

¹² Πρόκειται για την νοηματική γλώσσα της Αυστραλιανής Αγγλικής

¹³ learning some signs in Auslan and finding out about 'Hear a Book' and Braille technologies for hearing and visually impaired people

¹⁴ Language variation and change: Students learn that languages and dialects are constantly evolving due to historical, social and cultural changes, demographic movements and technological innovations. They come to understand that these factors, along with new virtual communities and environments, continue to affect the nature and spread of English

νέες τεχνολογίες ως παράγοντα γλωσσικής αλλαγής. Πρόκειται, λοιπόν, για ένα στοιχείο που αναφέρεται μόνο στην εισαγωγή και δεν αναπτύσσεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά αργότερα στη δευτεροβάθμια.

Γλώσσα στα πλαίσια των κειμενικών ειδών

Στο υπονήμα με τίτλο «κειμενική δομή και οργάνωση» γίνεται σαφής ένταξη της γλώσσας στα διάφορα κειμενικά είδη. Γίνεται αναφορά στη λεξικογραμματική δομή των διαφόρων κειμενικών τύπων, πάντα σε συσχετισμό με τον κοινωνικό σκοπό που επιτελείται. Ορισμένα ενδεικτικά αποσπάσματα δίνονται στη συνέχεια:

«Κατανοούν πως οι σκοποί που επιτελούν τα κείμενα καθορίζουν τη δομή τους με προβλέψιμους τρόπους καθώς συζητούν και συγκρίνουν τους σκοπούς οικείων κειμένων από τοπικά συγκείμενα και ενδιαφέροντα¹⁵» (1^ο έτος)

«Αποκτούν οικειότητα με τα τυπικά δομικά στάδια και τα γλωσσικά χαρακτηριστικά διαφορετικών τύπων κειμένων, για παράδειγμα αφήγηση, διαδικασία, έκθεση, εξήγηση, συζήτηση και πληροφοριακά κείμενα και πώς μπορούν να συντεθούν και να παρουσιαστούν σε γραπτές, ψηφιακές ή πολυτροπικές μορφές¹⁶» (5^ο έτος)

Η κοινωνική γλώσσα που χρησιμοποιείται στα παραπάνω αποσπάσματα (με υπογράμμιση) παραπέμπει άμεσα στον κειμενοκεντρικό γλωσσοδιδακτικό λόγο. Οι μαθητές καλούνται να μελετήσουν τα ιδιαίτερα λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά των κειμενικών τύπων σε σχέση με τους σκοπούς που επιτελούν.

Σύμφωνα με το γλωσσάρι που συνοδεύει το αυστραλιανό Π.Σ., τα κείμενα ταξινομούνται σε τριών ειδών κατηγορίες: φανταστικά (imaginative), πληροφοριακά (informative) και πειστικά (persuasive). Τα φανταστικά κείμενα έχουν ως πρωταρχικό σκοπό να διασκεδάσουν τον αναγνώστη μέσα από την φανταστική χρήση των λογοτεχνικών στοιχείων. Παραδείγματα τέτοιων κειμένων είναι οι νουβέλες, τα

¹⁵ Understand that the purposes texts serve shape their structure in predictable ways discussing and comparing the purposes of familiar texts drawn from local contexts and interests

¹⁶ narrative, procedure, exposition, explanation, discussion and informative text and how they can be composed and presented in written, digital and multimedia forms

παραδοσιακά παραμύθια, η ποίηση, τα σενάρια αλλά και τα πολυτροπικά κείμενα όπως οι ταινίες. Στα πληροφοριακά κείμενα εντάσσονται αυτά τα οποία έχουν ως πρωταρχικό τους σκοπό να παρέχουν πληροφορίες. Τέτοιου είδους κείμενα είναι οι εξηγήσεις και οι περιγραφές φυσικών φαινομένων, οι αφηγήσεις γεγονότων, οι οδηγίες και κατευθύνσεις, οι κανόνες, οι νόμοι, οι ειδήσεις κ. ά. Τέλος, τα πειστικά κείμενα είναι αυτά που έχουν ως πρωταρχικό σκοπό να προωθήσουν μια οπτική για ένα ζήτημα και να πείσουν τον αναγνώστη, τον θεατή ή τον ακροατή. Τέτοιου είδους κείμενα είναι οι διαφημίσεις, οι δημόσιες διαβουλεύσεις (debates), η επιχειρηματολογία, οι συζητήσεις, τα άρθρα κ. ά. Βέβαια, ο διαχωρισμός αυτός δεν είναι στατικός καθώς κάποια κείμενα μπορεί να ανήκουν σε περισσότερες κατηγορίες. Γι' αυτό το λόγο, επίσης στο γλωσσάρι, γίνεται αναφορά σε «υβριδικά κείμενα» (hybrid texts) τα οποία προέρχονται από τη μίξη στοιχείων από διάφορες πηγές ή κειμενικούς τύπους, όπως είναι για παράδειγμα το e-mail.

Ο κοινωνικός σκοπός των κειμένων δεν εκπληρώνεται μόνο μέσω των γλωσσικών και δομικών επιλογών, αλλά και με τη βοήθεια άλλων στοιχείων όπως είναι η οπτική τους παρουσίαση. Το απόσπασμα που ακολουθεί αποτυπώνει αυτή την αντίληψη:

«Κατανοούν πως διαφορετικοί τύποι κειμένων έχουν κειμενικές δομές και γλωσσικά χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να εντοπιστούν και βοηθούν στην εκπλήρωση του σκοπού του κειμένου εντοπίζοντας το θέμα και τον τύπο του κειμένου μέσα από την οπτική του παρουσίαση, για παράδειγμα το σχεδιασμό του εξώφυλλου, τη συσκευασία, τον τίτλο/υπότιτλο και τις εικόνες¹⁷» (2^ο έτος)

Η αναφορά σε άλλους σημειωτικούς πόρους, οι οποίοι βοηθούν την εκπλήρωση του σκοπού ενός κειμένου, όπως είναι οι εικόνες, παραπέμπουν άμεσα στην πολυτροπική θεώρηση της σημείωσης. Σύμφωνα με αυτή την αντίληψη, το νόημα δεν παράγεται μόνο μέσω των γλωσσικών πόρων αλλά μέσω της σύνθεσης ποικίλων

---

¹⁷ Understand that different types of texts have identifiable text structures and language features that help the text serve its purpose identifying the topic and type of a text through its visual presentation, for example cover design, packaging, title/subtitle and images

σημειωτικών πόρων, οπτικών, ακουστικών, χωρικών κ. ά. Η αντίληψη αυτή παραπέμπει στο λόγο των πολυγραμματισμών, και είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στο αυστραλιανό Π.Σ., όπως θα αναδειχθεί παρακάτω.

Επιπλέον, μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. ιδιαίτερη θέση λαμβάνουν τα ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα, όπως έχουν ήδη εμφανιστεί σε προηγούμενα αποσπάσματα. Σε κάθε σχολικό έτος εμφανίζονται αναφορές σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ψηφιακών κειμένων. Τα αποσπάσματα που ακολουθούν είναι ενδεικτικά:

«μάθηση για τα χαρακτηριστικά των κειμένων οθόνης όπως τα κουμπιά του μενού, drop down μενού, σύνδεσμοι και ζωντανοί σύνδεσμοι¹⁸» (2^ο έτος)

«αποκτούν οικειότητα με τα τυπικά χαρακτηριστικά των διαδικτυακών κειμένων, για παράδειγμα τις μπάρες πλοήγησης και τα κουμπιά, τους υπερσυνδέσμους και τους χάρτες ιστοσελίδας¹⁹» (3^ο έτος)

«συμμετέχουν σε διαδικτυακές έρευνες για πληροφορίες χρησιμοποιώντας εργαλεία πλοήγησης και συζητώντας σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ έντυπης και ψηφιακής πληροφορίας²⁰» (4^ο έτος)

Από τα παραπάνω αποσπάσματα, φαίνεται πως το γλωσσικό μάθημα ασχολείται και με τη μελέτη της «νέας κειμενικότητας» που χαρακτηρίζει τα ψηφιακά κείμενα. Οι μαθητές ανακαλύπτουν τα ιδιαίτερα δομικά χαρακτηριστικά αυτών των κειμένων (π.χ. μενού, κουμπιά, σύνδεσμοι, μπάρες πλοήγησης) έτσι ώστε να κατανοήσουν τις διαφορές που μπορεί να έχουν από τα έντυπα κείμενα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες τεχνολογίες αντιμετωπίζονται ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει και μια νέα κειμενική πραγματικότητα. Η πραγματικότητα αυτή, όχι μόνο δεν αγνοείται από το γλωσσικό μάθημα, αλλά τονίζεται μέσα από την εμφάνιση στοιχείων που την αφορούν σε κάθε διδακτικό έτος.

---

¹⁸ learning about features of screen texts including menu buttons, drop down menus, links and live connections

¹⁹ becoming familiar with the typical features of online texts, for example navigation bars and buttons, hyperlinks and sitemaps

²⁰ participating in online searches for information using navigation tools and discussing similarities and differences between print and digital information

Γνώσεις για τη γραμματική και η γραμματική της πολυτροπικότητας

Στο υπονήμα με τίτλο «έκφραση και ανάπτυξη ιδεών» παρουσιάζονται διάφορα στοιχεία, τα οποία αφορούν κυρίως συγκεκριμένα γραμματικά στοιχεία και τη λειτουργία τους. Τα παρακάτω παραδείγματα είναι ενδεικτικά:

«γνωρίζουν ότι, σε σχέση με τη σημασία, μια βασική πρόταση αναπαριστά: τι γίνεται (ρήμα), ποιος ή τι συμμετέχει (ομάδα ουσιαστικών) και τις γύρω καταστάσεις (επιρρήματα)²¹» (1^ο έτος)

«μαθαίνουν πώς ο χρόνος αναπαρίσταται μέσω του χρόνου ενός ρήματος και άλλων δομικών, γλωσσικών και οπτικών χαρακτηριστικών²²» (3^ο έτος)

«γνωρίζουν πως η λειτουργία των περίπλοκων προτάσεων είναι να κάνει συνδέσεις μεταξύ ιδεών όπως: να παρέχουν μια αιτία (...), να πουν έναν σκοπό (...), να εκφράσουν μια συνθήκη (...), να κάνουν μια παραχώρηση (...), να συνδέσουν δύο ιδέες χρονικά (...)»²³ (6^ο έτος)

«μιλάνε σχετικά με το πώς έχουν αλλάξει τα προσφύματα με το χρόνο σε νέες μορφές που ανακαλύπτονται ώστε να αναπαριστούν αλλαγές στην αντιμετώπιση του φύλου, για παράδειγμα 'policewoman', 'salesperson'; 'air hostess'/'steward' ή 'flight attendant'» (5^ο έτος)

Οι γνώσεις για τη γραμματική κινούνται σε πολλά επίπεδα, ξεκινώντας από το επίπεδο της φωνολογίας (πώς γράφονται οι λέξεις), στο επίπεδο της μορφολογίας (π.χ. κλιτικά μορφήματα), στο επίπεδο της σύνταξης (π.χ. λειτουργίες των προτάσεων), και το επίπεδο της σημασιολογίας (π.χ. πώς η γλώσσα αναπαριστά το φύλο). Όπως αναδεικνύεται και από τα αποσπάσματα, είναι εμφανής η επιρροή από

²¹ knowing that, in terms of meaning, a basic clause represents: what is happening (verb); who or what is participating (noun group); and the surrounding circumstances (adverbial)

²² learning how time is represented through the tense of a verb and other structural, language and visual features

²³ knowing that the function of complex sentences is to make connections between ideas, such as: to provide a reason (...); to state a purpose (...); to express a condition (...); to make a concession (...); to link two ideas in terms of various time relations (...)

το θεωρητικό πλαίσιο της Συστημικής Λειτουργικής Γραμματικής, καθώς συνδέονται άμεσα οι γλωσσικές δομές με το νόημα που μεταδίδεται.

Οι γνώσεις της φωνολογίας εμφανίζονται σε ξεχωριστό υπονήμα με τίτλο «γνώσεις για τους ήχους και τα γράμματα». Το υπονήμα αυτό συναντάται μόνο στα δύο πρώτα σχολικά χρόνια (1^ο και 2^ο έτος) καθώς σχετίζεται με την απόκτηση της γραφής και της ανάγνωσης. Η προσέγγιση στην οποία φαίνεται να κινείται το αυστραλιανό Π.Σ. είναι η φωνηματική, καθώς οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν την αντιστοίχιση ήχων-γραμμάτων μέσα από το ‘σπάσιμο’ της λέξης στους ήχους της. Το παρακάτω απόσπασμα είναι ενδεικτικό:

«Οι μαθητές αναπτύσσουν τη γνώση σχετικά με τους ήχους της αγγλικής και μαθαίνουν να αναγνωρίζουν τους ήχους των προφορικών λέξεων. Μαθαίνουν τα γράμματα της αλφαβήτου και πώς να αναπαριστούν τις προφορικές λέξεις χρησιμοποιώντας έναν συνδυασμό αυτών των γραμμάτων²⁴» (εισαγωγή/σελ. 4)
«χρησιμοποιούν ορθογραφικές τεχνικές όπως: φωνολογική γνώση (...), συμπλέγματα τριών γραμμάτων (...), οπτική γνώση (...), γνώση των μορφημάτων (...), γενικεύσεις (...)²⁵» (3^ο έτος)

Οι μαθητές, λοιπόν, αποκτούν συγκεκριμένες γραμματικές γνώσεις καθώς και τεχνικές, έτσι ώστε να μάθουν να γράφουν ορθογραφήματα.

Όμως, το ενδιαφέρον στο αυστραλιανό Π.Σ. είναι ότι δεν μένει μόνο στη γραμματική της γλώσσας αλλά προχωρά και στη γραμματική της πολυτροπικότητας. Σε ένα πρώτο επίπεδο, διερευνάται η σχέση μεταξύ της εικόνας και της γλώσσας, καθώς αυτοί οι δύο σημειωτικοί πόροι συντίθενται στα διάφορα πολυτροπικά κείμενα, είτε έντυπα, είτε ψηφιακά, είτε οπτικά όπως οι ταινίες. Ορισμένα ενδεικτικά αποσπάσματα από το Π.Σ. δίνονται στη συνέχεια:

---

²⁴ Sound and letter knowledge: Students develop knowledge about the sounds of English and learn to identify the sounds in spoken words. They learn the letters of the alphabet and how to represent spoken words by using combinations of these letters.

²⁵ using spelling strategies such as: phonological knowledge (...); three-letter clusters (...); visual knowledge (...); morphemic knowledge (...); generalisations (...)

«Εντοπίζουν οπτικές αναπαραστάσεις των δράσεων των χαρακτήρων, των αντιδράσεων τους, τις διαδικασίες λόγου και σκέψης τους σε αφηγήσεις, και σκέφτονται πώς αυτές οι εικόνες προσθέτουν ή εναντιώνονται ή πολλαπλασιάζουν το νόημα των συνοδευόμενων λέξεων: Συγκρίνουν δύο εκδοχές της ίδιας ιστορίας, για παράδειγμα ‘Ο Τζακ και η φασολιά’, εντοπίζοντας πώς οι δράσεις και αντιδράσεις του χαρακτήρα απεικονίζονται διαφορετικά από διαφορετικούς εικονογράφους²⁶» (2^ο έτος)

«Σημειώνουν πώς η σχέση μεταξύ των χαρακτήρων μπορεί να αναπαρίσταται σε μια εικονογράφηση μέσω: της τοποθέτησης των χαρακτήρων (για παράδειγμα, κοιτάζει ο ένας τον άλλον ή κοιτάζουν μακριά), της απόστασης μεταξύ τους, του σχετικού μεγέθους, ένας χαρακτήρας κοιτάζει τον άλλον από ψηλά (σχέσεις ισχύος), εκφράσεων του προσώπου και της γλώσσας του σώματος²⁷» (3^ο έτος)

«Παρατηρούν πώς οι εικόνες κατασκευάζουν μια σχέση με τον θεατή μέσω στρατηγικών όπως: άμεσο βλέμμα στα μάτια του θεατή, πρόσκληση για συμμετοχή, και πώς τα κοντινά πλάνα είναι πιο ελκυστικά από τις απομακρυσμένες εικόνες, οι οποίες μπορούν να σημαίνουν αποξένωση ή μοναξιά²⁸» (3^ο έτος)

²⁶ Identify visual representations of characters’ actions, reactions, speech and thought processes in narratives, and consider how these images add to or contradict or multiply the meaning of accompanying words comparing two versions of the same story, for example ‘Jack and the Beanstalk’, identifying how a character’s actions and reactions are depicted differently by different illustrators

²⁷ noting how the relationship between characters can be depicted in illustrations through: the positioning of the characters (for example facing each other or facing away from each other); the distance between them; the relative size; one character looking up (or down) at the other (power relationships); facial expressions and body gesture

²⁸ observing how images construct a relationship with the viewer through such strategies as: direct gaze into the viewer’s eyes, inviting involvement and how close ups are more engaging than distanced images, which can suggest alienation or loneliness

«Διερευνούν τα αποτελέσματα των επιλογών στην πλαisiώση μιας εικόνας, στην τοποθέτηση των στοιχείων σε μια εικόνα, και στον τονισμό στη σύνθεση ακίνητων και κινούμενων εικόνων σε ένα εύρος τύπων κειμένων²⁹» (4^ο έτος)

Το πρώτο απόσπασμα ασχολείται με το ρόλο της εικονογράφησης σε ένα βιβλίο. Οι μαθητές εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο απεικονίζονται οι χαρακτήρες και οι δράσεις στην εικονογράφηση του βιβλίου καθώς και τον ακριβή ρόλο που μπορεί να παίζει μια εικόνα, όπως είναι ο εμπλουτισμός του νοήματος ή η εναντίωση απέναντι σε αυτό. Στα επόμενα τρία αποσπάσματα γίνεται περισσότερο εμφανής η ανάπτυξη της «γραμματικής της πολυτροπικότητας» (οι λέξεις με υπογράμμιση μπορούν να θεωρηθούν στοιχεία αυτής της γραμματικής). Οι μαθητές μελετούν τα συγκεκριμένα δομικά χαρακτηριστικά μιας εικόνας, σταθερής ή κινούμενης, όπως είναι η πλαisiώσή της, ο τρόπος με τον οποίο τοποθετούνται οι χαρακτήρες, ο τονισμός, η γωνία της κάμερας κ.ά. Με αυτόν τον τρόπο, αποκτούν την ικανότητα 'ανάγνωσης' των οπτικών κειμένων, τα οποία έχουν ισάξια θέση με τα έντυπα κείμενα μέσα στο γλωσσικό Π.Σ.

Μέσα από την απόκτηση των εργαλείων για την ανάγνωση των οπτικών κειμένων, αποκτούν και τα εργαλεία για την ανάγνωση των ψηφιακών κειμένων. Καθώς τα κείμενα που προέρχονται από τις ΤΠΕ χαρακτηρίζονται από πολυτροπικότητα, είναι απαραίτητη μια γλώσσα που θα μπορεί να τα περιγράψει. Ένα παράδειγμα δίνεται στη συνέχεια:

«Εξηγούν την αλληλουχία εικόνων σε έντυπα κείμενα και τη συγκρίνουν με τους τρόπους που οργανώνονται ψηφιακά κείμενα με υπερσυνδέσμους, εξηγώντας το αποτέλεσμα που έχουν στις ερμηνείες των θεατών: Εντοπίζουν και συγκρίνουν αλληλουχίες εικόνων που αποκαλύπτονται μέσα από διαφορετικές επιλογές υπερσυνδέσμων³⁰» (5ο έτος)

²⁹ Explore the effect of choices when framing an image, placement of elements in the image, and salience on composition of still and moving images in a range of text types

³⁰ Explain sequences of images in print texts and compare these to the ways hyperlinked digital texts are organised, explaining their effect on viewers' interpretations : identifying and comparing sequences of images revealed through different hyperlink choices

Σε αυτή την περίπτωση, οι μαθητές μελετούν τις διαφορετικές επιλογές που υπάρχουν στα ψηφιακά κείμενα ώστε να παρουσιαστεί μια αλληλουχία εικόνων, για παράδειγμα κυλιόμενη παρουσίαση (slideshow), έκθεση εικόνων (photo gallery) κ. ά. Για τη μελέτη αυτή χρειάζονται την απαραίτητη «γνώση για τη σημείωση» έτσι ώστε να αναδείξουν την ιδιαίτερη κειμενική μορφή ενός τέτοιου κειμένου.

Έχει καταστεί φανερό πως το γλωσσικό μάθημα δεν αφορά μόνο γνώσεις για τη γλώσσα, αλλά επεκτείνεται και σε γνώσεις για τη σημείωση και την πολυτροπικότητα, ιδιαίτερα μάλιστα για την οπτική αναπαράσταση. Πρόκειται για μια αντίληψη που αντλεί από το γλωσσοδιδασκτικό λόγο των πολυγραμματισμών, ο οποίος φαίνεται να έχει μεγάλη ισχύ στο παρόν Π.Σ. Επιπλέον, η συνεχής αναφορά σε πολυτροπικά και ψηφιακά κείμενα (βλ. και κεφ. 3.3.) καθιστά τις νέες τεχνολογίες ως βασικό αντικείμενο μελέτης του γλωσσικού μαθήματος.

Συμπεράσματα κεφαλαίου

Οι γνώσεις για τη γλώσσα μέσα στο αυστραλιανό Π.Σ. για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση βλέπουμε πως κινούνται σε δύο επίπεδα, στη γνώση της γραμματικής και στη γνώση της σημείωσης. Στο πρώτο επίπεδο, η γραμματική μεταγλώσσα λειτουργεί ως ένα εργαλείο ανάλυσης των διαφόρων κειμενικών ειδών ώστε οι μαθητές να μπορέσουν να πραγματώσουν τους κατάλληλους κειμενικούς τύπους που τους ζητούνται. Πρόκειται για αντίληψη που αντλεί από τον κειμενοκεντρικό λόγο, μια αντίληψη με μεγάλη παράδοση στην αυστραλιανή εκπαίδευση. Επιπλέον, η γραμματική μεταγλώσσα χρησιμοποιείται για την αναγνώριση της γλωσσικής ποικιλίας, σε ιστορικό και κοινωνικό επίπεδο, έτσι ώστε οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με παλαιότερες εποχές αλλά και με άλλες κοινότητες, χωρίς προκαταλήψεις. Βέβαια, η γνώση της γραμματικής συνδυάζεται και με την ανάγνωση του συγκεκριμένου, καθώς η γλώσσα τοποθετείται πάντα στα πλαίσια ενός επικοινωνιακού, κοινωνικού και πολιτισμικού συγκεκριμένου και επηρεάζεται από αυτό.

Στο δεύτερο επίπεδο, οι γνώσεις για τη σημείωση αφορούν την «ανάγνωση» κυρίως της εικόνας, αλλά και των άλλων σημειωτικών πόρων, καθώς αυτοί

συνδυάζονται κατά την παραγωγή νοήματος. Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη σχέση εικόνας και γλώσσας, αλλά και γνώσεις σχετικά με τον τρόπο που δομείται μια εικόνα ως κείμενο, καθώς γίνεται λόγος και για οπτικά κείμενα. Πρόκειται για αντιλήψεις που αντλούν σε μεγάλο βαθμό από το λόγο των πολυγραμματισμών, και διαπερνούν έντονα όλο το Π.Σ.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει μια νέα κειμενικότητα. Οι μαθητές, κατά τη μελέτη των κειμενικών τύπων και με τη χρήση των γνώσεων για τη σημείωση, μελετούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ψηφιακών κειμένων. Τα χαρακτηριστικά αυτά δεν αφορούν μόνο την πολυτροπικότητα, αλλά και δομικά στοιχεία, όπως οι υπερσύνδεσμοι και οι κυλιόμενες μπάρες. Με αυτόν τον τρόπο φαίνεται πως οι νέες τεχνολογίες έχουν επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο του γλωσσικού μαθήματος, δίνοντάς του έναν εκσυγχρονισμένο χαρακτήρα.

3.2. Η λογοτεχνία

Στο σχήμα που παρουσιάστηκε στο κεφάλαιο δύο, η λογοτεχνία εμφανίζεται στον δεύτερο κύκλο ως ιδιαίτερο μέρος του γλωσσικού μαθήματος. Το περιεχόμενό του αναπτύσσεται ξεχωριστά σε κάθε διδακτικό έτος και συμπεριλαμβάνει την «κατανόηση, εκτίμηση, απάντηση, ανάλυση και δημιουργία της λογοτεχνίας»³¹. Οι στόχοι αυτού του αντικειμένου καθώς και οι θεωρίες από τις οποίες αντλεί παρουσιάζονται ρητά στα εισαγωγικά μέρη του Π.Σ. Το παρακάτω απόσπασμα είναι ιδιαίτερα κατατοπιστικό:

«Το νήμα της λογοτεχνίας στοχεύει στην εμπλοκή των μαθητών με την μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων προσωπικής, πολιτισμικής, κοινωνικής και αισθητικής αξίας. Αυτά τα κείμενα περιλαμβάνουν μερικά που είναι αναγνωρισμένα ότι έχουν διαρκή κοινωνική και καλλιτεχνική αξία και κάποια που προσελκύουν τη σημερινή προσοχή. Τα κείμενα επιλέγονται επειδή

³¹ Literature: understanding, appreciating, responding to, analysing and creating literature

κρίνονται πως έχουν τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν τις ζωές των μαθητών, να διευρύνουν την έκταση της εμπειρίας τους, και επειδή εκπροσωπούν αποτελεσματικά και ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά μορφής και ύφους. (...) Οι μαθητές ερμηνεύουν, εκτιμούν, αξιολογούν και δημιουργούν λογοτεχνικά κείμενα όπως μικρές ιστορίες, νουβέλες, ποίηση, πεζογραφία, σενάρια, ταινίες και πολυτροπικά κείμενα, σε προφορική, έντυπη και ψηφιακή/διαδικτυακή μορφή. Τα κείμενα που αναγνωρίζονται για την διαρκή καλλιτεχνική και πολιτισμική τους αξία είναι παρμένα από την παγκόσμια και αυστραλιανή λογοτεχνία. Αυτά περιλαμβάνουν προφορικές αφηγηματικές παραδόσεις των Αβοριγίνων και των Torres Strait Islanders, κείμενα από την Ασία, κείμενα από τους πολιτισμούς των μεταναστών, και κείμενα της επιλογής των μαθητών³².» (εισαγωγή/σελ. 5)

Μέσα από αυτό το απόσπασμα, μπορούν να εξαχθούν διάφορα συμπεράσματα για τις αντιλήψεις σχετικά με τη λογοτεχνία. Τα κριτήρια με τα οποία επιλέγονται τα κείμενα είναι η *προσωπική αξία*, δηλαδή κατά πόσο μπορούν να εμπλουτίσουν την εμπειρία των παιδιών και η *πολιτισμική, κοινωνική και αισθητική αξία*, δηλαδή η ιδιαίτερη καλλιτεχνική αξία που αποδίδεται στα κείμενα μέσα σε ορισμένες κοινωνίες και μέσα στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου πολιτισμού. Επομένως, η «αξία» είναι το κυριότερο κριτήριο με το οποίο επιλέγονται τα κείμενα, γεγονός που αναδεικνύει τη μελέτη της λογοτεχνίας ως μέσο ενδυνάμωσης του πολιτισμικού κεφαλαίου του μαθητή.

³² The Literature strand aims to engage students in the study of literary texts of personal, cultural, social and aesthetic value. These texts include some that are recognised as having enduring social and artistic value and some that attract contemporary attention. Texts are chosen because they are judged to have potential for enriching the lives of students, expanding the scope of their experience, and because they represent effective and interesting features of form and style. Students interpret, appreciate, evaluate and create literary texts such as short stories, novels, poetry, prose, plays, film and multimodal texts, in spoken, print and digital/online forms. Texts recognised as having enduring artistic and cultural value are drawn from world and Australian literature. These include the oral narrative traditions of Aboriginal and Torres Strait Islander peoples, texts from Asia, texts from Australia's immigrant cultures and texts of the students' choice.

Ακόμη, από το παραπάνω απόσπασμα φαίνεται πως τα κείμενα δεν πηγάζουν μόνο από τον αυστραλιανό πολιτισμό αλλά τονίζεται πως θα πρέπει να περιλαμβάνονται και κείμενα από τους ιθαγενείς της Αυστραλίας (Αβορίγινες και Torres Strait Islanders), κείμενα από την Ασία, και κείμενα από τους πολιτισμούς των μεταναστών. Με αυτόν τον τρόπο, αναγνωρίζεται μια εξωστρέφεια στο γλωσσικό μάθημα και εκπληρώνονται οι δύο διαθεματικές προτεραιότητες του Αυστραλιανού Curriculum, η ενδυνάμωση των ιθαγενών και η ανάπτυξη ισχυρών σχέσεων με την Ασία. Επίσης, η αναφορά στον πολιτισμό των μεταναστών και των ιθαγενών αναδεικνύει το σεβασμό απέναντι στη διαφορετικότητα των μαθητών, έχοντας διπλό αποτέλεσμα. Από τη μια, ενδυναμώνεται η κοινωνική και πολιτισμική τους ταυτότητα καθώς έρχονται σε επαφή και διατηρούν τον πολιτισμό τους. Από την άλλη, μέσα από τη γνωριμία των άλλων πολιτισμών (ιθαγενών ή του εξωτερικού), οι μαθητές αποκτούν σεβασμό απέναντι στην πολυπολιτισμικότητα με αποτέλεσμα οι ιθαγενείς και οι μετανάστες να μπορούν να ενσωματωθούν ευκολότερα στην αυστραλιανή κοινωνία.

Επιπλέον, από το απόσπασμα που είχε παρατεθεί παραπάνω φαίνεται πως η λογοτεχνία δεν αφορά μόνο τη μελέτη των γραπτών λογοτεχνικών έργων, αλλά έχει ένα πιο ευρύ περιεχόμενο. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι η αντιμετώπιση των ταινιών ως λογοτεχνικών έργων αλλά και η αναφορά σε πολυτροπικά κείμενα που βρίσκονται σε ψηφιακή/διαδικτυακή μορφή. Όπως φαίνεται από το γλωσσάρι που συνοδεύει το Αυστραλιανό Curriculum, στα ψηφιακά κείμενα συμπεριλαμβάνεται και η ηλεκτρονική λογοτεχνία, γνωστή ως «e-literature». Ο ορισμός της, σύμφωνα με το γλωσσάρι, είναι ο εξής:

«η ηλεκτρονική δημοσίευση της λογοτεχνίας [λογοτεχνικά κείμενα] με τη χρήση των πολυμεσικών δυνατοτήτων των ψηφιακών τεχνολογιών για τη δημιουργία πλούσιων διαδραστικών, και πιθανώς μη γραμμικών κειμένων, μέσα από τη σύγκλιση γραπτού κειμένου [έντυπο] με κίνηση, οπτικές, ακουστικές και χωρικές μορφές επικοινωνίας. Μπορεί να περιλαμβάνει υπερκειμενικό μυθιστόρημα, καλλιτεχνικές εγκαταστάσεις με τη βοήθεια του υπολογιστή,

κινητική ποίηση και συνεργατικά πρότζεκτ συγγραφής που επιτρέπουν τους αναγνώστες να συνεισφέρουν στη συγγραφή. Η ηλεκτρονική λογοτεχνία επίσης περιλαμβάνει επαυξημένα κείμενα όπου τα έντυπα νοήματα ενισχύονται μέσω των ψηφιακών εικόνων και/ή ήχων και λογοτεχνία που έχει ανασυσταθεί από έντυπα κείμενα (για παράδειγμα, δικτυακές εκδοχές του 'Μικρού Πρίγκιπα' ή της 'Αλίκης στη χώρα των θαυμάτων')³³»

Το γλωσσικό μάθημα, λοιπόν, ενσωματώνει και κείμενα από τη σημερινή λογοτεχνία που έχουν την ιδιότυπη μορφή της ηλεκτρονικής λογοτεχνίας. Τα κείμενα αυτά είναι πολυτροπικά, καθώς συνδυάζουν ποικίλους σημειωτικούς πόρους, και ενδέχεται να είναι μη γραμμικά στην περίπτωση που μελετάται η υπερκειμενική λογοτεχνία. Με αυτόν τον τρόπο, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται και πάλι ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει μια νέα ιδιάζουσα κειμενική πραγματικότητα, ακόμα και στις πιο καλλιτεχνικές εκφάνσεις της γλωσσικής χρήσης.

Ενδιαφέρουσα είναι και η αναφορά στη συνεργατική γραφή ενός έργου ως είδος ηλεκτρονικής λογοτεχνίας. Πρόκειται για μια διαδικασία ιδιαίτερα συχνή σε περιβάλλοντα web 2.0 όπου ο αναγνώστης μπορεί παράλληλα να γίνεται και συγγραφέας. Στα περιβάλλοντα αυτά, εκτός από τις έννοιες του αναγνώστη και του συγγραφέα που έχουν λάβει νέο περιεχόμενο, αλλάζει και η έννοια του κειμένου και της κυριότητάς του. Τα κείμενα είναι ρευστά συνεχώς, καθώς μπορούν ανά πάσα στιγμή να αλλάξουν, και η κυριότητα (authorship) δεν ανήκει σε έναν αλλά είναι συλλογική. Η συνεργατική γραφή αποτελεί μια δεξιότητα νέου γραμματισμού που

---

³³ The electronic publication of literature [literary texts] utilising the multimedia capabilities of digital technologies to create rich interactive, and possibly non-linear texts, through the convergence of written text [print] with movement, visual, audio, and spatial modes of communication. It may include hypertext fiction, computer art installations, kinetic poetry and collaborative writing projects allowing readers to contribute to a work. E-literature also includes augmented texts where print meanings are enhanced through digital images and/or sound and literature that is reconstituted from print texts (for example online versions of The Little Prince or Alice in Wonderland)

αναπτύσσεται στο γλωσσικό μάθημα έτσι ώστε οι μαθητές να μπορέσουν να ανταποκριθούν στο νέο κειμενικό κόσμο που δημιουργείται.

Επιπλέον, ενδιαφέρον είναι ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν οι Αυστραλοί τη λογοτεχνία του κανόνα. Το παρακάτω απόσπασμα είναι χαρακτηριστικό:

«Το νήμα της λογοτεχνίας δίνει επίσης στους μαθητές την ευκαιρία να μελετήσουν τις διαδικασίες με τις οποίες συγκεκριμένα λογοτεχνικά έργα αποκτούν μεγάλη καλλιτεχνική αξία και διαχρονικότητα, την ίδια τη διαδικασία της 'αποτίμησης', και για ποιο λόγο οι περισσότεροι πολιτισμοί έχουν έργα τα οποία αγαπούν. Η προσέγγιση για τη μάθηση σε αυτό το νήμα δεν είναι η παρουσίαση στους μαθητές ενός αγγλικού λογοτεχνικού κανόνα ο οποίος είναι μια στατική οντότητα, αλλά μάλλον να προσελκύσει την περιέργεια, και να αναπτύξει μια ολόενα και πιο εξειδικευμένη διερεύνηση των ιστορικών, πολιτισμικών και αισθητικών διαδικασιών μέσω των οποίων τα έργα χαίρουν εκτίμησης και αγάπης³⁴.» (εισαγωγή/σελ. 5)

Όπως φαίνεται από το παραπάνω απόσπασμα, η λογοτεχνία του κανόνα προσεγγίζεται με τέτοιο τρόπο ώστε οι μαθητές να γίνουν κριτικοί αναγνώστες. Μελετούν οι ίδιοι τις αιτίες για τις οποίες κάποια κείμενα αποκτούν ειδική αξία μέσα στους πολιτισμούς καθώς επίσης μελετούν και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτή η διαδικασία της 'αποτίμησης'. Έτσι, η μελέτη της λογοτεχνίας του κανόνα αποκτά νέο περιεχόμενο και χάνει τον παραδοσιακό της χαρακτήρα. Τα κείμενα του 'κανόνα' παύουν να αποτελούν παραδείγματα προς μίμηση, αλλά γίνονται αντικείμενα έρευνας ώστε να διερευνηθούν οι λόγοι που τα ανέδειξαν ως 'κανόνες'.

Το αντικείμενο της λογοτεχνίας φαίνεται ήδη πως είναι αρκετά πρωτοποριακό. Μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. παρουσιάζεται, όπως είδαμε και στην περιγραφή του, σε

³⁴ The Literature strand also gives students the opportunity to study the processes by which certain literary works become 'prized' and 'perennial', the 'valuing' process itself, and why it is that most cultures have works they cherish. The approach to learning in this strand is not to present students with an English literary canon that is a static entity, but rather to invite their curiosity about, and develop an increasingly specialised inquiry into, the historical, cultural and aesthetic processes by which works come to be regarded as valued and cherished.

επιμέρους υπονήματα τα οποία αντλούν από συγκεκριμένες θεωρίες για τη λογοτεχνία. Στη συνέχεια, θα παρουσιαστεί αναλυτικά το κάθε υπονήμα, το περιεχόμενό του και οι θεωρητικές του καταβολές.

Λογοτεχνία και συγκείμενο

Το περιεχόμενο αυτού του υπονήματος αφορά τη σχέση των κειμένων με το ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο έχουν παραχθεί. Όπως λέγεται και στον ορισμό του υπονήματος:

«οι μαθητές μαθαίνουν πώς οι ιδέες και οι οπτικές για γεγονότα, θέματα και χαρακτήρες που εκφράζονται από τους συγγραφείς στα κείμενα πηγάζουν και διαμορφώνονται από διαφορετικά ιστορικά, κοινωνικά και πολιτισμικά συγκείμενα³⁵» (εισαγωγή/σελ. 5)

Πρόκειται για μια αντίληψη που πηγάζει από τη θεωρία του συγκριτισμού (comparativism) και τη θεωρία του ιστορισμού (historicism). Σύμφωνα, λοιπόν, με αυτές τις δυο θεωρίες, τα κείμενα τοποθετούνται μέσα σε συγκεκριμένες ιστορικές, πολιτισμικές και λογοτεχνικές παραδόσεις και δίνεται έμφαση στη σύγκριση μεταξύ των λογοτεχνικών έργων που προέρχονται από διαφορετικά γλωσσικά, εθνικά και πολιτισμικά υπόβαθρα. Η αντίληψη αυτή γίνεται περισσότερο εμφανής από αποσπάσματα από τα επιμέρους σχολικά έτη:

«εντοπίζουν ομοιότητες μεταξύ κειμένων από διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις³⁶ (...)» (1^ο έτος)

«αναγνωρίζουν την επιρροή που μπορούν να έχουν οι διαφορετικές μας ιστορικές, κοινωνικές και πολιτισμικές εμπειρίες στη σημασία που παίρνουμε

---

³⁵ Literature and context: Students learn how ideas and viewpoints about events, issues and characters that are expressed by authors in texts are drawn from and shaped by different historical, social and cultural contexts.

³⁶ identifying similarities between texts from different cultural traditions

από το κείμενο και τις στάσεις που μπορεί να αναπτύξουμε απέναντι στους χαρακτήρες, τις δράσεις και τα γεγονότα³⁷» (6^ο έτος)

Όπως φαίνεται ιδιαίτερα από το τελευταίο απόσπασμα, το ιστορικό, πολιτισμικό και κοινωνικό συγκείμενο επηρεάζει και την ίδια την πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων. Ανάλογα με το υπόβαθρό τους, οι αναγνώστες αναπτύσσουν και διαφορετικές στάσεις απέναντι σε όσα παρουσιάζονται στα έργα.

Το συγκείμενο, όπως είδαμε ήδη στις γνώσεις για τη γλώσσα, επηρεάζει τις γλωσσικές επιλογές, και στη λογοτεχνία, το πολιτισμικό συγκείμενο είναι αυτό που έχει τη μεγαλύτερη βαρύτητα. Οι διαφορετικές επιλογές δεν αφορούν μόνο τη γλώσσα, αλλά και την εικονογράφηση των κειμένων, όπως αναφέρεται για παράδειγμα στο παρακάτω απόσπασμα:

«Διερευνούν την εικονογραφία από τους πολιτισμούς των Αβοριγίνων και των Torres Strait Islander³⁸» (2^ο έτος)

Καθώς το γλωσσικό μάθημα είναι τόσο διευρυμένο ώστε να μελετά γενικότερα τη σημείωση και όχι μόνο τη γλώσσα, είναι αναμενόμενο να μελετώνται και τα στοιχεία της πολυτροπικότητας. Ιδιαίτερα μάλιστα οι εικόνες και η μουσική επηρεάζονται πολύ πιο έντονα από το πολιτισμικό συγκείμενο (π.χ. αναπαράσταση των δράκων στην Ασία και αναπαράσταση δράκων στην Ευρώπη). Έτσι, δεν μελετώνται μόνοι οι επιλογές του συγγραφέα αλλά και οι επιλογές του εικονογράφου.

Ανταπόκριση στη λογοτεχνία

Οι μαθητές διαβάζουν ποικίλα κείμενα και καλούνται να ανταποκριθούν απέναντι σε αυτά τα κείμενα με κάποιο τρόπο, είτε με τη χρήση της ερμηνευτικής τους ικανότητας είτε με την τεκμηρίωση των αναγνωστικών τους προτιμήσεων. Το υπὸνῆμα αυτό συνδέεται περισσότερο με την πρόσληψη της λογοτεχνίας, μια

---

³⁷ recognising the influence our different historical, social and cultural experiences may have on the meaning we make from the text and the attitudes we may develop towards characters, actions and events

³⁸ exploring iconography of Aboriginal and Torres Strait Islander cultures

προσέγγιση που αντλεί από την ερμηνευτική προσέγγιση αλλά και τις σπουδές στον πολιτισμό.

Στο επίπεδο της πρόσληψης και στην ανάπτυξη της ερμηνευτικής ικανότητας, μια από τις πρακτικές που ακολουθούνται είναι η σύνδεση της αναγνωστικής εμπειρίας με την εμπειρία των παιδιών. Το παρακάτω απόσπασμα είναι ενδεικτικό:

*«Κάνουν συγκρίσεις μεταξύ πολλών κειμένων με τις εμπειρίες των μαθητών. Σχολιάζουν προφορικά, σε γραπτή μορφή ή σε ψηφιακές ανασκοπήσεις ζητήματα όπως 'Το αναγνωρίζω αυτό στον δικό μου κόσμο;', 'Πώς αυτό το κείμενο είναι παρόμοιο ή διαφορετικό από άλλα κείμενα που έχω διαβάσει;', 'Πόσο σύνηθες είναι στην ανθρώπινη εμπειρία στον πραγματικό κόσμο;' (...)
'Πώς ταιριάζουν με αυτά που εγώ πιστεύω'³⁹» (4^ο έτος)*

Όπως φαίνεται, ο αναγνώστης λαμβάνει έναν ενεργητικό ρόλο καθώς αναζητεί μέσα στο κείμενο συνδέσεις με τις δικές του εμπειρίες και συνδέσεις με τον κόσμο που τον περιβάλλει. Με αυτόν τον τρόπο, ο μαθητής μπορεί να κατανοήσει τις διαφορές μεταξύ πλασματικού και πραγματικού κόσμου, και να αναπτύξει μια ενεργητικότερη αναγνωστική ικανότητα. Ο σχολιασμός απέναντι στο κείμενο μπορεί να γίνει με ποικίλους τρόπους, ένας εκ των οποίων και είναι η ψηφιακή ανασκόπηση, με τις νέες τεχνολογίες να εμφανίζονται για μια ακόμη φορά ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού.

Προς την ίδια κατεύθυνση, το αυστραλιανό Π.Σ. επιδιώκει να αναπτύξει στους μαθητές την αναγνωστική συνήθεια, με την τεκμηρίωση των αναγνωστικών επιλογών, όπως φαίνεται από το παρακάτω απόσπασμα:

«περιγράφουν χαρακτηριστικά των κειμένων από διαφορετικούς πολιτισμούς όπως επαναλαμβανόμενα γλωσσικά μοτίβα, ύφος της εικονογράφησης,

---

³⁹ drawing comparisons between multiple texts and students' own experiences. Commenting orally, in written form and in digital reviews on aspects such as: 'Do I recognise this in my own world?'; 'How is this text similar to or different from other texts I've read?'; 'How common is it to human experience in the real world?'; (...) 'How do they fit with what I believe?'

*χιουμοριστικά ή δραματικά στοιχεία, και εντοπίζουν τα χαρακτηριστικά εκείνα που απηχούν περισσότερο στις προσωπικές τους προτιμήσεις*⁴⁰ (2^ο έτος)

Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις γνώσεις για τη γλώσσα έτσι ώστε να μπορέσουν να τεκμηριώσουν την αρέσκεια τους απέναντι σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των λογοτεχνικών κειμένων που διαβάζουν. Οι γνώσεις αυτές είναι απαραίτητες γενικότερα και για την αποτίμηση και ερμηνεία των κειμένων, όπως φαίνεται από το παρακάτω ενδεικτικό απόσπασμα:

*«χρησιμοποιούν τη μεταγλώσσα για να περιγράψουν τα αποτελέσματα των ιδεών, της κειμενικής δομής και των γλωσσικών χαρακτηριστικών των λογοτεχνικών κειμένων*⁴¹» (4^ο έτος)

Τέλος, ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές ανταποκρίνονται στα κείμενα, μπορεί να είναι ποικίλος. Ορισμένα παραδείγματα δίνονται στη συνέχεια:

*«χρησιμοποιούν καλλιτεχνικές μεθόδους και παιχνίδια ρόλων για να εκφράσουν τις προσωπικές απαντήσεις τους σε χαρακτήρες και γεγονότα στις ιστορίες*⁴²» (1^ο έτος)

*«ζωγραφική, συγγραφή και χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών για να αποτυπώσουν και να μεταδώσουν τους αγαπημένους τους χαρακτήρες και γεγονότα*⁴³» (2^ο έτος)

Εκτός από τις καλλιτεχνικές μεθόδους που συχνά χρησιμοποιούνται στη μελέτη των κειμένων (δραματοποίηση, ζωγραφική, μελοποίηση ποιημάτων), προτείνεται και η χρήση των νέων τεχνολογιών ώστε να αποτυπώσουν το περιεχόμενο των κειμένων (χαρακτήρες ή γεγονότα). Δεν διευκρινίζεται όμως πώς ακριβώς θα γίνει αυτή η αποτύπωση, αλλά μάλλον εννοείται η δημιουργία πολυτροπικών κειμένων. Οι

---

⁴⁰ describing features of texts from different cultures including recurring language patterns, style of illustrations, elements of humour or drama, and identifying the features which give rise to their personal preferences

⁴¹ Use metalanguage to describe the effects of ideas, text structures and language features of literary texts

⁴² using arts methods and role play to express personal responses to characters and events in stories

⁴³ drawing, writing and using digital technologies to capture and communicate favorite characters and events

διάφορες τεχνικές έκφρασης οδηγούν στην καλύτερη κατανόηση των κειμένων που έχουν διαβάσει οι μαθητές, ιδιαίτερα η δραματοποίηση. Θα λέγαμε πως οι τεχνικές αυτές, συμπεριλαμβανομένων και των ΤΠΕ, λειτουργούν περισσότερο ως εργαλεία μάθησης, αν και δεν διευκρινίζεται ο ακριβής λόγος χρήσης τους μέσα στο Π.Σ.

Εξέταση της λογοτεχνίας

Πρόκειται για μια πιο εστιασμένη μελέτη της λογοτεχνίας, καθώς οι μαθητές αναζητούν τα συγκεκριμένα γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων έργων που διαβάζουν. Πρόκειται για μια αντίληψη που πηγάζει από τον στρουκτουραλισμό, ή αλλιώς, δομισμό, ο οποίος δίνει έμφαση στην προσεκτική ανάλυση των λογοτεχνικών έργων. Ορισμένα ενδεικτικά αποσπάσματα είναι τα παρακάτω:

«συζητούν τη φύση και τα αποτελέσματα ορισμένων γλωσσικών τεχνασμάτων που χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση του νοήματος και τη διαμόρφωση των αντιδράσεων του αναγνώστη, όπως ο ρυθμός και η ονοματοποιία στην ποίηση και την πεζογραφία⁴⁴» (3^ο έτος)

«εντοπίζουν, περιγράφουν και συζητούν σχετικά με ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των κειμένων, όπως αυτές από τον ίδιο συγγραφέα ή εικονογράφο, και αξιολογούν τα χαρακτηριστικά που καθορίζουν το προσωπικό ύφος ενός συγγραφέα⁴⁵» (6^ο έτος)

Οι μαθητές μελετούν κυρίως τα υφολογικά χαρακτηριστικά ενός κειμένου, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μεταγλωσσικά εργαλεία όπως είναι ο ρυθμός και η ονοματοποιία. Μια τέτοιου είδους ανάγνωση, μπορεί να προχωρήσει και σε ένα επόμενο επίπεδο προς την κριτική ανάγνωση των κειμένων. Το απόσπασμα που ακολουθεί είναι χαρακτηριστικό:

---

⁴⁴ Discuss the nature and effects of some language devices used to enhance meaning and shape the reader's reaction, including rhythm and onomatopoeia in poetry and prose

⁴⁵ Identify, describe, and discuss similarities and differences between texts, including those by the same author or illustrator, and evaluate characteristics that define an author's individual style

«συγκρίνουν δύο ή περισσότερες εκδοχές της ίδιας ιστορίας από διαφορετικούς συγγραφείς ή από διαφορετικούς πολιτισμούς, περιγράφοντας ομοιότητες και διαφορές στην οπτική του συγγραφέα⁴⁶ (2^ο έτος)

Η πράξη της σύγκρισης μας παραπέμπει πολλές φορές σε πρακτικές της κριτικής ανάγνωσης, πόσο μάλλον όταν πρόκειται για σύγκριση της οπτικής του συγγραφέα. Με τον τρόπο που περιγράφεται στο παραπάνω απόσπασμα, οι μαθητές διερευνούν ταυτόχρονα και το ύφος των διαφορετικών συγγραφέων αλλά και το ρόλο του πολιτισμικού συγκειμένου ώστε να αναδείξουν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνεται μια συγκεκριμένη οπτική.

Η εστίαση στα γλωσσικά χαρακτηριστικά ενός λογοτεχνικού κειμένου μας παραπέμπει και στον κειμενοκεντρικό γλωσσοδιδακτικό λόγο. Άλλωστε, τα λογοτεχνικά έργα ανήκουν στους *φανταστικούς* (imaginative) κειμενικούς τύπους (βλ. κεφ. 3.1.). Όμως, η εστίαση δεν βρίσκεται τόσο στα συγκεκριμένα λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά του κειμενικού τύπου που παράγεται, αλλά στα λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά που έχει επιλέξει ο συγγραφέας ώστε να δημιουργήσει το προσωπικό του ύφος. Επομένως, η προσέγγιση είναι περισσότερο υφολογική παρά κειμενοκεντρική.

Δημιουργία λογοτεχνίας

Αυτό το υπὸνῆμα σχετίζεται με τα πιο δημιουργικά στοιχεία του γλωσσικού μαθήματος, καθώς οι μαθητές καλούνται να χρησιμοποιήσουν ως βάση τα έργα που έχουν συναντήσει ώστε να δημιουργήσουν είτε δικά τους έργα είτε ανακατασκευές. Οι μαθητές γίνονται μικροί συγγραφείς και απελευθερώνουν τη φαντασία τους, όπως ορίζουν οι πιο ολιστικοί γλωσσοδιδακτικοί λόγοι (δημιουργικός λόγος).

Τα λογοτεχνικά έργα τα οποία έχουν ήδη διαβάσει οι μαθητές συνήθως λειτουργούν ως πόροι με τους οποίους μπορούν να «παίξουν», επεξεργαζόμενοι διάφορα στοιχεία τους, όπως φαίνεται από τα παρακάτω αποσπάσματα:

---

⁴⁶ comparing two or more versions of the same story by different authors or from different cultures, describing similarities and differences in authors' points of view

«Αντλούν από τα λογοτεχνικά κείμενα τα οποία έχουν συναντήσει και πειραματίζονται με την αλλαγή συγκεκριμένων πλευρών, όπως ο χρόνος ή ο τόπος, προσθέτοντας χαρακτήρες ή αλλάζοντας τις προσωπικότητές τους, ή προσφέροντας μια εναλλακτική οπτική γωνία για βασικές ιδέες⁴⁷» (4^ο έτος)

Με αυτόν τον τρόπο, το λογοτεχνικό κείμενο δεν αντιμετωπίζεται ως κάτι απροσπέλαστο, το οποίο δεν πρέπει να «αγγίζουν» οι μαθητές, αλλά ως πόρος που μπορεί να αξιοποιηθεί δημιουργικά. Επιπλέον, αυτή η δημιουργική επεξεργασία των κειμένων μπορεί να έχει και τη μορφή ανακατασκευής σε κάποιο άλλο μέσο. Σε αυτό το επίπεδο, οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται ιδιαίτερος καθώς οι μαθητές δημιουργούν ψηφιακά κείμενα ως ανακατασκευές άλλων έντυπων κειμένων. Τα παρακάτω αποσπάσματα είναι χαρακτηριστικά:

«χρησιμοποιώντας κείμενα με γραφικά βασισμένα σε υπολογιστή, animation και δισδιάστατη ποιότητα, σκέφτονται πώς και γιατί έχουν επιλεγεί συγκεκριμένα γνωρίσματα ενός χαρακτήρα⁴⁸» (5^ο έτος)

«δημιουργούν πολυτροπικά κείμενα που συνδυάζουν οπτικές εικόνες, ηχητικά εφέ, μουσική και voice-over για να μεταφέρουν τις τοποθεσίες και τα γεγονότα σε έναν φανταστικό κόσμο⁴⁹» (3^ο έτος)

Οι μαθητές χρησιμοποιούν τις δυνατότητες που τους παρέχουν οι υπολογιστές ώστε να δημιουργήσουν πολυτροπικά ή οπτικά κείμενα (π.χ. ένα βίντεο) τα οποία θα αποδίδουν μια ιστορία που έχουν διαβάσει. Με αυτόν τον τρόπο, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο χρησιμοποιείται ιδιαίτερα δημιουργικά, αναζωογονώντας τη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων. Με τη χρήση των γραφικών και των animation και τη δημιουργία ευφάνταστων

---

⁴⁷ drawing upon literary texts students have encountered and experimenting with changing particular aspects, for example the time or place of the setting, adding characters or changing their personalities, or offering an alternative point of view on key ideas

⁴⁸ using texts with computer-based graphics, animation and 2D qualities, consider how and why particular traits for a character have been chosen

⁴⁹ creating multimodal texts that combine visual images, sound effects, music and voice overs to convey settings and events in a fantasy world

πολυτροπικών κειμένων αναδεικνύονται οι πιο καλλιτεχνικές πλευρές χρήσης των νέων μέσων.

Συμπεράσματα

Το αντικείμενο της λογοτεχνίας αναδείχθηκε ιδιαίτερα πλούσιο, καθώς έχει πολλές πλευρές και διαπερνάται από πολλές αντιλήψεις για τη μελέτη της λογοτεχνίας. Τα επίπεδα μελέτης ξεκινούν από το λεξικογραμματικό επίπεδο και τη μελέτη των υφολογικών χαρακτηριστικών ενός συγγραφέα, και φτάνουν ως και τη μελέτη του πολιτισμικού συγκειμένου. Μάλιστα, το πολιτισμικό συγκείμενο σχετίζεται και με την αντίληψη σχετικά με τη λογοτεχνία του κανόνα, καθώς οι μαθητές ανακαλύπτουν τον τρόπο με τον οποίο τα κείμενα έχουν αποκτήσει ένα ιδιαίτερο στάτους σε ορισμένους πολιτισμούς. Επιπλέον, το αντικείμενο της λογοτεχνίας κινείται και στο επίπεδο της πρόσληψης, επιδιώκοντας να αναπτύξει την ερμηνευτική ικανότητα στα παιδιά αλλά και την αναγνωστική συνήθεια.

Εκτός από τη μελέτη των λογοτεχνικών έργων, το αντικείμενο της λογοτεχνίας προχωρά ένα επίπεδο επιπλέον και στην παραγωγή λογοτεχνικών έργων, είτε αυτά είναι ανακατασκευές κάποιων άλλων είτε νέες δημιουργίες. Πρόκειται για την εμφάνιση του δημιουργικού γλωσσοδιδασκτικού λόγου, καθώς οι μαθητές αναπτύσσουν τη φαντασία τους, τη δημιουργική τους ικανότητα και τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες κατά τη χρήση της γλώσσας.

Οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο χρησιμοποιείται για την κατασκευή λογοτεχνικών έργων, όπως είναι μια πολυτροπική ανακατασκευή κειμένου. Επιπλέον, αναγνωρίζονται και οι ιδιαιτερότητες που έχουν δημιουργηθεί στα λογοτεχνικά κείμενα εξαιτίας των νέων τεχνολογιών, καθώς γίνεται αναφορά σε ηλεκτρονική λογοτεχνία και σε συνεργατική γραφή. Έτσι, το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού έχει δημιουργήσει και νέες μορφές λογοτεχνικών έργων καθώς επίσης έχει αλλάξει και την έννοια του αναγνώστη, του συγγραφέα, του κειμένου και της κυριότητας (authorship). Τέλος, οι

νέες τεχνολογίες εμφανίζονται και ως ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καλύτερη απόδοση των χαρακτήρων ενός κειμένου, για παράδειγμα μέσω της ζωγραφικής. Αυτή η εργαλειοακή χρήση εμφανίζεται σε μικρό βαθμό και η έμφαση δίνεται στη χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείων μάθησης.

3.3. Γλώσσα και γραμματισμός

Το τρίτο και ευρύτερο νήμα του γλωσσικού Π.Σ. είναι αυτό που αναφέρεται στο γραμματισμό. Αφορά περισσότερο τη χρήση της γλώσσας (προφορικής, γραπτής, πολυτροπικής) για κάποιο σκοπό και στοχεύει στη «*διεύρυνση του ρεπερτορίου χρήσης της Αγγλικής γλώσσας*».

Στην περίπτωση του αυστραλιανού Π.Σ., η έννοια του γραμματισμού είναι αρκετά διευρυμένη, όπως έχει αρχίσει ήδη να διαφαίνεται από την ανάλυση των άλλων δύο νημάτων που προηγήθηκε, αλλά και όπως φαίνεται χαρακτηριστικά από το παρακάτω απόσπασμα:

«Οι μαθητές μαθαίνουν να ακούν, να διαβάζουν, να βλέπουν, να μιλάν, να γράφουν, να δημιουργούν και να αναστοχάζονται σε όλο και περισσότερο πιο περίπλοκα και σύνθετα προφορικά, γραπτά και πολυτροπικά κείμενα σε ένα αναπτυσσόμενο εύρος συγκεκριμένων με ακρίβεια, ευφράδεια και σκοπό»⁵⁰(εισαγωγή/σελ. 1)

Ο γραμματισμός, λοιπόν, δεν μένει μόνο στο επίπεδο της γραφής και της ανάγνωσης αλλά προεκτείνεται και στη θέαση (να βλέπουν) και τη σύνθεση (να δημιουργούν) πολυτροπικά κείμενα. Από τη μια, η αναφορά σε πολυτροπικά κείμενα και, από την άλλη, η διευρυμένη έννοια του γραμματισμού, παραπέμπουν άμεσα στο γλωσσοδιδασκτικό λόγο των πολυγραμματισμών, ο οποίος φαίνεται να διαπερνά το αυστραλιανό Π.Σ. σε όλο του το μήκος, από τις γνώσεις για τη σημείωση, στη μελέτη της λογοτεχνίας και στην ανάπτυξη πολλών γραμματισμών.

---

⁵⁰ learn to listen to, read, view, speak, write, create and reflect on increasingly complex and sophisticated spoken, written and multimodal texts across a growing range of contexts with accuracy, fluency and purpose

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ορίζεται προκαταβολικά από τα εισαγωγικά μέρη του Π.Σ., ότι τα ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα λαμβάνουν ισάξια θέση με τα έντυπα κείμενα. Στο ορισμό της έννοιας του κειμένου (text) λέγεται το εξής: «*Τα κείμενα παρέχουν τα μέσα επικοινωνίας. Μπορούν να είναι γραπτά, προφορικά, πολυτροπικά και σε έντυπη ή ψηφιακή/διαδικτυακή μορφή. Τα πολυτροπικά κείμενα συνδυάζουν γλώσσα με άλλα μέσα επικοινωνίας όπως οπτικές εικόνες, μουσική ή προφορικό λόγο όπως είναι οι ταινίες ή μια παρουσίαση μέσω υπολογιστή*»⁵¹ (σελ. 2). Έτσι, τα κείμενα που προέρχονται από τις νέες τεχνολογίες εμφανίζονται σε μεγάλο βαθμό μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. Ήδη από την ανάλυση των άλλων νημάτων, αλλά και από τα εισαγωγικά μέρη του Π.Σ. που αφορούν το γραμματισμό, οι νέες τεχνολογίες έχουν αναδειχθεί ως το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει μια νέα κειμενική πραγματικότητα. Αυτή η νέα πραγματικότητα μελετάται στο γλωσσικό μάθημα εξίσου με την ‘παλιά’ κειμενική πραγματικότητα, έτσι ώστε τελικά να αναπτύσσεται και ο κλασικός αλλά και ο νέος γραμματισμός.

Μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. το νήμα που περιγράφει το περιεχόμενο του γραμματισμού διακρίνεται από ποικιλία. Αφορά την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, την επικοινωνιακή ικανότητα, τις διάφορες ικανότητες παραγωγής λόγου καθώς επίσης και δεξιότητες νέου γραμματισμού. Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάδειξη των επιμέρους γραμματισμών, μέσα από την ανάλυση του γλωσσικού Π.Σ.

Ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας

Στη νήμα του γραμματισμού, υπάρχουν δύο υπονήματα τα οποία συνδέονται με μια περισσότερο κριτική οπτική. Από τη μια, βρίσκεται το υπονήμα «κείμενα στο συγκεκριμένο», το οποίο αφορά στην τοποθέτηση των κειμένων μέσα στα ιστορικά και πολιτισμικά τους πλαίσια. Όπως είχαμε δει και στις γνώσεις για τη γλώσσα, το συγκεκριμένο αντιμετωπίζεται ως ένας βασικός παράγοντας επιρροής των γλωσσικών

---

⁵¹ Texts provide the means for communication. They can be written, spoken or multimodal, and in print or digital/online forms. Multimodal texts combine language with other means of communication such as visual images, soundtrack or spoken word, as in film or computer presentation media.

επιλογών. Καθώς τα κείμενα τοποθετούνται μέσα στους πολιτισμούς και την ιστορία τους, ο μαθητής καλείται να ανακαλύψει «πώς τα κείμενα από διαφορετικούς πολιτισμούς ή ιστορικές περιόδους μπορούν να αποκαλύψουν διαφορετικά μοτίβα στο πώς αφηγούνται, πληροφορούν και πείθουν». Η αναφορά σε «διαφορετικά μοτίβα» δεν συνδέεται τόσο με τα υφολογικά χαρακτηριστικά, που είχαμε δει στο νήμα της λογοτεχνίας, ούτε με τις κειμενοκεντρικές αντιλήψεις. Αντίθετα, συνδέονται με πρακτικές κριτικής ανάγνωσης των κειμένων. Τα παρακάτω αποσπάσματα είναι χαρακτηριστικά:

«συγκρίνουν δύο ή περισσότερες εκδοχές για το ίδιο θέμα από διαφορετικούς συγγραφείς ή από διαφορετικούς πολιτισμούς, περιγράφοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές⁵²» (2^ο έτος)

«εντοπίζουν και εξηγούν τα γλωσσικά χαρακτηριστικά κειμένων από παλαιότερες εποχές και τα συγκρίνουν με το λεξιλόγιο, τις εικόνες, τη διάταξη και το περιεχόμενο των σημερινών κειμένων⁵³»

«βλέπουν ντοκιμαντέρ και κάλυψη ειδήσεων από διαφορετικές περιόδους, και συγκρίνουν το ύφος της παρουσίασης, όπως τα κοστούμια και την εικονογραφία σε σχέση με τα σημερινά κείμενα για παρόμοια θέματα και εντοπίζουν την αλλαγή στις οπτικές για ζητήματα, όπως ο πόλεμος, η φυλή, το φύλο⁵⁴» (4^ο έτος)

Η πράξη της σύγκρισης των κειμένων αποτελεί κλασική πρακτική στα πλαίσια των κριτικών γλωσσοδιδακτικών λόγων. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές κατανοούν πλήρως το ρόλο του ιστορικού συγκειμένου κατά τη δημιουργία των κειμένων.

Από την άλλη, με κριτικές γλωσσοδιδακτικές αντιλήψεις συνδέεται και το υπὸνῆμα «ερμηνεία, ανάλυση, αξιολόγηση». Το υπὸνῆμα αυτό σχετίζεται περισσότερο με την κατανόηση των κειμένων με τα οποία έρχονται σε επαφή οι

⁵² comparing two or more versions of the same topic by different authors or from different cultures, describing similarities and differences

⁵³ Identify and explain language features of texts from earlier times and compare with the vocabulary, images, layout and content of contemporary texts

⁵⁴ viewing documentaries and news footage from different periods, comparing the style of presentation, including costumes and iconography with contemporary texts on similar topics and tracking changing views on issues, for example war, race, gender

μαθητές. Οι μαθητές αναπτύσσουν συγκεκριμένες στρατηγικές έτσι ώστε να εξάγουν το νόημα από τα κείμενα, χρησιμοποιώντας τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει για τη γλώσσα, τις εικόνες και το συγκεκριμένο. Οι στρατηγικές αυτές συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με την ανάπτυξη μιας κριτικής αντιμετώπισης των κειμένων και του συγγραφέα. Τα αποσπάσματα που ακολουθούν είναι ενδεικτικά:

«εντοπισμός της οπτικής γωνίας του συγγραφέα σε ένα ζήτημα και λέξεις κλειδιά καθώς και εικόνες οι οποίες φαίνεται πως έχουν ως σκοπό να πείσουν τους ακροατές, τους θεατές ή τους αναγνώστες να συμφωνήσουν με την οπτική που παρουσιάζεται⁵⁵» (3^ο έτος)

«εντοπίζουν πώς οι συγγραφείς χρησιμοποιούν τη γλώσσα για να τοποθετήσουν τον αναγνώστη και δίνουν αιτίες⁵⁶» (6^ο έτος)

Η κοινωνική γλώσσα των παραπάνω αποσπασμάτων (με υπογράμμιση) μας παραπέμπει άμεσα στους κριτικούς γλωσσοδιδακτικούς λόγους. Οι μαθητές αναζητούν την οπτική του συγγραφέα καθώς και τα μέσα που χρησιμοποιεί έτσι ώστε να επηρεάσει τον αναγνώστη. Με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσουν την ικανότητα της κριτικής ανάγνωσης, η οποία δεν αφορά μόνο τα γλωσσικά στοιχεία αλλά και τα πολυτροπικά στοιχεία, όπως φαίνεται από τα παρακάτω αποσπάσματα:

«αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο οι εικονογράφοι βοηθούν στην κατασκευή του νοήματος και ερμηνεύουν διαφορετικούς τύπους εικονογραφήσεων και γραφικών⁵⁷» (3^ο έτος)

Οι κριτικές διαστάσεις του μαθήματος, είναι μεν παρούσες, αλλά δεν κυριαρχούν στο γλωσσικό μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αποτελούν περισσότερο τη βάση ώστε η κριτική ικανότητα να αναπτυχθεί περαιτέρω στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

---

⁵⁵ identifying the author's point of view on a topic and key words and images that seem intended to persuade listeners, viewers or readers to agree with the view presented

⁵⁶ identify how authors use language to position the reader and give reasons

⁵⁷ analysing the way illustrations help to construct meaning and interpreting different types of illustrations and graphics

Η ανάπτυξη της επικοινωνιακής ικανότητας

Μια άλλη ικανότητα που αναπτύσσεται στα πλαίσια του γλωσσικού γραμματισμού, είναι η ικανότητα της επικοινωνίας. Παρουσιάζεται στο υπονήμα «διεπίδραση με άλλους» και συμπεριλαμβάνει τις ικανότητες προφορικού λόγου καθώς και την ικανότητα ομαδικής συνεργασίας.

Η επικοινωνιακή ικανότητα παρουσιάζεται με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς. Τα αποσπάσματα που ακολουθούν είναι ενδεικτικά:

«εντοπίζουν μοτίβα λήψης του λόγου (turn-taking) σε ομαδική ή σε ζευγάρια δουλειά (για παράδειγμα, εκκίνηση ενός θέματος, αλλαγή του θέματος όταν είναι κατάλληλο, παραμονή στο έργο, υποστήριξη των άλλων ομιλητών, εκμείευση απαντήσεων, υποστηρικτικοί και προσεκτικοί ακροατές, κάνουν σχετικές ερωτήσεις, παρέχουν χρήσιμη ανατροφοδότηση, προτρέπουν, ελέγχουν την κατανόηση, 'μοίρασμα του χώρου ομιλίας'⁵⁸» (1^ο έτος)

«μαθαίνουν τις συγκεκριμένες δεξιότητες ομιλίας ή ακρόασης για διαφορετικούς ρόλους στην ομάδα, όπως είναι ο αρχηγός της ομάδας, αυτός που κρατάει σημειώσεις και ο ρεπόρτερ'⁵⁹» (3^ο έτος)

Οι μαθητές μαθαίνουν ήδη από το πρώτο σχολικό έτος τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να συμπεριφέρονται μέσα σε μια επικοινωνιακή περίσταση, είτε αυτή είναι μεταξύ δύο ατόμων είτε σε μια μεγαλύτερη ομάδα όπως ολόκληρη η τάξη. Μάλιστα, οι δεξιότητες που αποκτούν σχετίζονται και με το ρόλο που λαμβάνουν μέσα στα πλαίσια μιας ομάδας (π.χ. γραμματέας ή εκπρόσωπος). Με αυτόν τον τρόπο οι μαθητές αναπτύσσουν τις απαραίτητες επικοινωνιακές δεξιότητες, στοιχείο που αντλεί από περισσότερο επικοινωνιακούς γλωσσοδιδακτικούς λόγους.

---

⁵⁸ identifying turn-taking patterns in group and pair work (for example initiating a topic, changing a topic when appropriate, staying on task, supporting other speakers, eliciting responses, being supportive and attentive listeners, asking relevant questions, providing useful feedback, prompting, checking understanding, 'sharing the talking space')

⁵⁹ Learning the specific speaking or listening skills of different group roles, for example group leader, note taker and reporter

Οι επικοινωνιακές ικανότητες δεν αφορούν μόνο την πρόσωπο με πρόσωπο επικοινωνία, αλλά και την επικοινωνία σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Όπως διευκρινίζεται στην εισαγωγή για το 5^ο και 6^ο σχολικό έτος «*οι μαθητές επικοινωνούν με τους συμμαθητές τους και τους εκπαιδευτικούς από άλλες τάξεις και σχολεία, μέλη της κοινότητας, άτομα και ομάδες, σε ένα εύρος αλληλεπιδράσεων πρόσωπο με πρόσωπο και σε διαδικτυακά/ψηφιακά περιβάλλοντα⁶⁰*». Οι νέες τεχνολογίες εδώ εμφανίζονται ως ένα περιβάλλον επικοινωνίας και διεύρυνσης του σχολικού χώρου. Παρότι αυτή η οδηγία δίνεται στην εισαγωγή για αυτά τα δύο έτη, δεν δίνονται περαιτέρω λεπτομέρειες μέσα στο περιεχόμενο των σχολικών ετών για το πώς ακριβώς θα χρησιμοποιηθούν αυτά τα περιβάλλοντα.

Ικανότητες παραγωγής λόγου

Στο υπονήμα με τίτλο «δημιουργία κειμένων» αναφέρονται οι δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές σχετικά με την παραγωγή γραπτού, προφορικού και πολυτροπικού λόγου. Για την παραγωγή αποτελεσματικών κειμένων, οι μαθητές θα πρέπει να συνδυάσουν τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει από άλλα νήματα (γνώσεις για τη γλώσσα, γνώσεις για τη λογοτεχνία) και από επιμέρους υπονήματα (π.χ. γνώσεις για το συγκεκριμένο, γνώσεις για την κειμενική δομή).

Μια σημαντική αντίληψη που αφορά την παραγωγή του λόγου είναι η αντίληψη της γραφής ως διαδικασίας. Οι μαθητές καλούνται να παράγουν κείμενα ακολουθώντας μια διαδικασία συγγραφής η οποία συμπεριλαμβάνει τη συνεχή επεξεργασία του κειμένου με σκοπό τη βελτιστοποίησή του. Πρόκειται για μια αντίληψη που εντοπίζεται σε όλα τα σχολικά έτη, και εκφράζεται σε ποικίλα αποσπάσματα, όπως τα παρακάτω:

---

⁶⁰ In Years 5 and 6, students communicate with peers and teachers from other classes and schools, community members, and individuals and groups, in a range of face-to-face and online/virtual environments.

«Κάνουν σημαντικές αλλαγές στα κείμενά τους χρησιμοποιώντας ένα πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (για παράδειγμα, προσθέτουν, διαγράφουν ή μετακινούν προτάσεις)⁶¹» (2^ο έτος)

«Χρησιμοποιούν γλωσσάρια, έντυπα και ψηφιακά λεξικά και ορθογράφους για να επεξεργαστούν την ορθογραφία (...)»⁶²» (3^ο έτος)

Η κοινωνική γλώσσα που χρησιμοποιείται στα αποσπάσματα αυτά (με υπογράμμιση) παραπέμπει άμεσα στην αντίληψη της γραφής ως διαδικασίας. Επιπλέον, όπως εκφράζεται ρητά στα αποσπάσματα αυτά, η διαδικασία της γραφής απαιτεί και τη χρήση λογισμικών επεξεργασίας κειμένου, τα οποία προσφέρουν ευελιξία και πλαστικότητα στο κείμενο, έτσι ώστε η επεξεργασία να είναι πολύ πιο εύκολη. Μάλιστα, τα λογισμικά αυτά προσφέρουν και ορισμένα εργαλεία, όπως είναι ο ορθογράφος και το ψηφιακό λεξικό, τα οποία βοηθούν στην εστιασμένη βελτίωση της ορθογραφίας.

Οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται εδώ ως ένα περιβάλλον εργασίας απαραίτητο για τη συγγραφή, και απόλυτα ενσωματωμένο μέσα στο γλωσσικό μάθημα. Μάλιστα, μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. και σε κάθε σχολικό έτος γίνεται συγκεκριμένη αναφορά στα λογισμικά αυτά και στις δεξιότητες που απαιτούν. Το παρακάτω απόσπασμα είναι συνοπτικό και χαρακτηριστικό:

«Χρησιμοποιούν λογισμικά όπως πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου με άνεση για την κατασκευή, επεξεργασία και δημοσίευση γραπτού κειμένου και επιλέγουν, επεξεργάζονται και τοποθετούν οπτικά, έντυπα και ηχητικά στοιχεία⁶³» (5^ο έτος)

Όπως φαίνεται, η χρήση των λογισμικών δεν σχετίζεται μόνο με την επεξεργασία των κειμένων και τη διαδικασία της γραφής, αλλά και με τη δημοσίευση των κειμένων (αν και δεν διευκρινίζεται με ποιο τρόπο γίνεται αυτή) καθώς και με τη

⁶¹ making significant changes to their texts using a word processing program (for example add, delete or move sentences)

⁶² using glossaries, print and digital dictionaries and spell check to edit spelling

⁶³ Use a range of software including word processing programs with fluency to construct, edit and publish written text, and select, edit and place visual, print and audio elements

σύνθεση των διαφόρων σημειωτικών πόρων. Οι μαθητές, με τη βοήθεια των λογισμικών αυτών, προσθέτουν οπτικά και ηχητικά στοιχεία στα ψηφιακά τους κείμενα, αποδίδοντας την πολυτροπική τους μορφή. Με αυτόν τον τρόπο αποκτούν δεξιότητες νέου γραμματισμού, είτε είναι πιο τεχνικές όπως είναι η χρήση του λογισμικού, είτε πιο εστιασμένες στο γραμματισμό, όπως είναι η σύνθεση σημειωτικών πόρων. Έτσι, οι νέες τεχνολογίες φαίνεται να εντάσσονται λειτουργικά στο γλωσσικό μάθημα αλλάζοντας το ίδιο του το περιεχόμενο, καθώς αναγνωρίζονται ως τα νέα μέσα πρακτικής γραμματισμού.

Σημειώνεται εδώ πως δεν γίνεται κάποια αναφορά στον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές κατακτούν τη γραφή στο νέο μέσο. Παρότι γίνονται σαφείς αναφορές σχετικά με το παραδοσιακό μέσο, το μολύβι («Χρησιμοποιούν τη σωστή θέση και κράτημα του μολυβιού⁶⁴» «μαθαίνουν πώς κάθε γράμμα κατασκευάζεται όπως από πού να αρχίσουν και ποια κατεύθυνση να ακολουθήσουν» (1^ο έτος)), δεν γίνεται καμία αναφορά στις συγκεκριμένες τεχνικές δεξιότητες που αφορούν τη χρήση του πληκτρολογίου, όπως η ανάπτυξη της ταχύτητας και της ακρίβειας. Με αυτόν τον τρόπο, η εστίαση δεν βρίσκεται στην τεχνική πλευρά του νέου μέσου αλλά στη χρήση του ως ένα μέσο για γραφή και σύνθεση.

Δεξιότητες νέου γραμματισμού

Εκτός από την ικανότητα χρήσης λογισμικών για γραφή και σύνθεση, μέσα στο Π.Σ., και συγκεκριμένα στο υπονήμα «ερμηνεία, ανάλυση, αξιολόγηση» εντοπίζονται και άλλες δεξιότητες που μπορούν να συσχετιστούν και με τις νέες τεχνολογίες αλλά και με το νέο γραμματισμό.

Μια τέτοια ικανότητα αφορά και τον τρόπο ανάγνωσης και κατανόησης των κειμένων. Αναφέρονται οι εξής:

---

⁶⁴ using correct posture and pencil grip

«πλοηγούνται και διαβάζουν κείμενα για συγκεκριμένους σκοπούς εφαρμόζοντας κατάλληλες στρατηγικές κειμενικής επεξεργασίας, για παράδειγμα πρόβλεψη και επιβεβαίωση, παρακολούθηση νοήματος, ξεφύλλισμα (skim) και διάβασμα στα γρήγορα (scan)»⁶⁵» (5^ο έτος)

Μια πρώτη αναφορά στις νέες δεξιότητες γίνεται με τη χρήση της λέξης «πλοήγηση» (navigation). Η λέξη αυτή αντιπροσωπεύει τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η ανάγνωση των υπερκειμένων, καθώς ο αναγνώστης επιλέγει τους διάφορους υπερσυνδέσμους ώστε να ακολουθήσει το δικό του 'μονοπάτι', ανάλογα με το σκοπό της ανάγνωσης. Η «πλοήγηση» απαιτεί και ορισμένες στρατηγικές ανάγνωσης, όπως αναφέρονται στο παραπάνω απόσπασμα. Ειδικότερα, η δεξιότητα για γρήγορο διάβασμα και ξεφύλλισμα που αναφέρονται ως «scan and skim» αποτελούν τις πιο απαραίτητες δεξιότητες. Ο αναγνώστης πρέπει να είναι να σε θέση να επιλέγει γρήγορα τα 'μονοπάτια' ανάγνωσης που πρέπει να ακολουθήσει έτσι ώστε να εντοπίσει γρήγορα τις πληροφορίες που αναζητεί σε ένα διαδικτυακό κείμενο. Πρόκειται για δεξιότητες νέου γραμματισμού, οι οποίες συνδέονται σε μεγάλο βαθμό με τη χρήση του διαδικτύου ως μια πηγή πληροφοριών. Μια τέτοια χρήση εντοπίζεται και σε συγκεκριμένα αποσπάσματα, όπως το παρακάτω:

«Χρησιμοποιούν δεξιότητες έρευνας καθορίζοντας το σκοπό της έρευνας, εντοπίζοντας κείμενα, συλλέγοντας και οργανώνοντας πληροφορίες, αξιολογώντας τη σχετική τους αξία, και την ακρίβεια και τον σύγχρονο χαρακτήρα των έντυπων και ψηφιακών πηγών, και κάνοντας περίληψη διαφόρων πληροφοριών από ποικίλες πηγές»⁶⁶» (5^ο έτος)

Όπως φαίνεται, η διερεύνηση των πηγών αποτελείται από ποικίλα στάδια (εντοπισμός, συλλογή, οργάνωση, αξιολόγηση, περίληψη) τα οποία αφορούν την διερεύνηση και έντυπων αλλά και ψηφιακών πηγών. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές

---

⁶⁵ Navigate and read texts for specific purposes applying appropriate text processing strategies, for example predicting and confirming, monitoring meaning, skimming and scanning

⁶⁶ using research skills including identifying research purpose, locating texts, gathering and organising information, evaluating its relative value, and the accuracy and currency of print and digital sources and summarising information from several sources

αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες νέου γραμματισμού, σε συνδυασμό με τις στρατηγικές ανάγνωσης, έτσι ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται τις πληροφορίες.

Συμπεράσματα

Μέσα στο γλωσσικό μάθημα φαίνεται να αναπτύσσεται εξίσου και ο κλασικός γραμματισμός αλλά και ο νέος. Σχετικά με τον κλασικό γραμματισμό, οι μαθητές παράγουν κείμενα για κάποιο συγκεκριμένο σκοπό, αναπτύσσουν την επικοινωνιακή τους ικανότητα και αποκτούν ορισμένες ικανότητες κριτικής ανάγνωσης. Σχετικά με το νέο γραμματισμό, οι μαθητές παράγουν κείμενα τα οποία απαιτούν τη σύνθεση ποικίλων σημειωτικών πόρων, χειρίζονται διάφορα λογισμικά για την επεξεργασία των κειμένων τους, και χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες ως ένα μέσο επικοινωνίας αλλά και ως μια πηγή πληροφοριών. Όπως αναδείχθηκε μέσα από την ανάλυση, οι ΤΠΕ εμφανίζονται ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο χρησιμοποιείται για την παραγωγή των ψηφιακών κειμένων. Παράλληλα, όμως, έχουν δημιουργήσει και μια νέα πραγματικότητα, καθώς έχει αλλάξει η έννοια της ανάγνωσης η οποία μετατράπηκε σε πλοήγηση και γρήγορη ανάγνωση.

Φαίνεται, τελικά, πως ο γραμματισμός που αναπτύσσεται στο γλωσσικό μάθημα είναι αρκετά διευρυμένος. Δεν αφορά μόνο τα έντυπα κείμενα και τη γλώσσα, αλλά και τα πολυτροπικά κείμενα και τη σημείωση γενικότερα. Πρόκειται για ένα γλωσσικό μάθημα το οποίο αντλεί σε μεγάλο βαθμό από τις αντιλήψεις του λόγου των πολυγραμματισμών, καθώς δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μελέτη της σημείωσης αλλά και στην ανάπτυξη ποικίλων γραμματισμών.

3.4. Γνώσεις για τον κόσμο και αξίες, πεποιθήσεις και στάσεις που προβάλλονται

Το γλωσσικό μάθημα, εκτός από τις συγκεκριμένες γνώσεις για τη γλώσσα που αναπτύσσει αλλά και τους γραμματισμούς που καλλιεργεί, αποσκοπεί και στη μετάδοση ορισμένων γνώσεων και στάσεων για τον κόσμο. Πολλές φορές, οι γνώσεις αυτές σχετίζονται με συγκεκριμένες θεματικές του γλωσσικού μαθήματος (π.χ.

περιβάλλον, οικογένεια κ. ά). Στην περίπτωση του αυστραλιανού Π.Σ., δεν ορίζονται συγκεκριμένες θεματικές με τις οποίες θα πρέπει να ασχοληθεί συγκεκριμένα το γλωσσικό μάθημα. Αντίθετα, υπάρχουν ορισμένες διαθεματικές προτεραιότητες (cross-curricular priorities) οι οποίες αφορούν όλα τα διδακτικά αντικείμενα και θα πρέπει να αναπτύσσονται σε όλο το σχολείο. Οι διαθεματικές προτεραιότητες είναι οι εξής:

- *Η ιστορία και ο πολιτισμός των Αβοριγίνων και των Torres Strait Islander*: οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τον πολιτισμό των ιθαγενών έτσι ώστε να μην αναπτύσσεται ρατσισμός και προκαταλήψεις εναντίον τους. Ιδιαίτερα για το γλωσσικό μάθημα, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις για τις διαφορετικές γλώσσες και διαλέκτους της Αυστραλίας. Επιπλέον, μελετούν λογοτεχνικά έργα τα οποία προέρχονται από την ιθαγενή παράδοση και αναπτύσσουν σεβασμό απέναντι στις πεποιθήσεις και στις παραδόσεις των ιθαγενών. Με αυτόν τον τρόπο, θα λέγαμε πως το αυστραλιανό σχολείο εμφανίζει μια εσωστρέφεια προς την παραδοσιακή ιστορία της χώρας.

- *Η Ασία και η σχέση της Αυστραλίας με την Ασία*: όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο γλωσσικό Π.Σ., οι Αυστραλοί θα πρέπει να γίνουν «εγγράμματοι στην Ασία» (Asia literate). Πρόκειται για μια αντίληψη η οποία σχετίζεται με τη μεγάλη ανάπτυξη των ασιατικών χωρών και την αυξανόμενη επιρροή που έχουν σε παγκόσμιο επίπεδο. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, «η Αυστραλία σήμερα έχει εκτενή σχέση με την Ασία σε περιοχές όπως εμπόριο, επενδύσεις, μετανάστευση, τουρισμός, εκπαίδευση και ανθρωπιστική βοήθεια και είναι ζωτικής σημασίας για την ευημερία όλων των Αυστραλών⁶⁷». Καθώς, λοιπόν, δίνεται έμφαση στην Ασία, στο γλωσσικό μάθημα οι μαθητές έρχονται σε επαφή με κείμενα από την Ασία, με τον πολιτισμό και τη γλώσσα ποικίλων ασιατικών χωρών καθώς επίσης διερευνούν και τους τρόπους με

---

⁶⁷ Australia now has extensive engagement with Asia in areas such as trade, investment, immigration, tourism, education and humanitarian assistance and it is vital to the prosperity of all Australians

τους οποίους έχει επηρεαστεί ο αυστραλιανός κόσμος και πολιτισμός από τον ασιατικό.

- *Αειφόρος ανάπτυξη*: Πρόκειται για την ανάπτυξη της νοοτροπίας η οποία οδηγεί «σε ένα πιο αειφόρο μέλλον σε σχέση με την περιβαλλοντολογική ακεραιότητα, την οικονομική βιωσιμότητα και προς μια δίκαιη κοινωνία για τις σημερινές και μελλοντικές γενιές⁶⁸». Συγκεκριμένα, στο μάθημα των αγγλικών οι μαθητές αποκτούν τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να διερευνήσουν και να κατανοήσουν ζητήματα περιβαλλοντικής και κοινωνικής αειφορίας, να συζητήσουν σχετικά με αυτά τα ζητήματα και να κινηθούν σε πράξεις που θα προωθούν την αειφορία. Ιδιαίτερα, μάλιστα, για την κοινωνική αειφορία και τη δικαιοσύνη, οι μαθητές θα πρέπει «να διακατέχονται από μια παγκόσμια οπτική των ανθρώπων, των τόπων και των κοινωνιών⁶⁹». Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την επαφή με κείμενα που εκφράζουν διαφορετικές οπτικές, ώστε να υπάρχει σεβασμός απέναντι στη διαφορετική άποψη και αντίληψη.

Αντιλήψεις και στάσεις απέναντι στον κόσμο

Μέσα στο γλωσσικό Π.Σ., και ιδιαίτερα στο κείμενο «Melbourne Declaration» για τους εκπαιδευτικούς στόχους, εκφράζονται συγκεκριμένες αντιλήψεις σχετικά με τον κόσμο. Ο σημερινός κόσμος αντιμετωπίζεται ως ένα πεδίο αλλαγών, τις οποίες θα πρέπει να αναγνωρίζει το αυστραλιανό curriculum ώστε να γίνει «παγκόσμιας κλάσης». Οι αλλαγές που αναγνωρίζονται είναι οι εξής:

- Η παγκόσμια ενοποίηση και η διεθνής κινητικότητα έχει αυξηθεί ραγδαία την τελευταία δεκαετία. Αυτή η αλλαγή φέρνει την απαίτηση «για σεβασμό

⁶⁸ (...) a more sustainable future in terms of environmental integrity, economic viability and a just society for present and future generations.

⁶⁹ needs to be informed by a world view of people, places and communities.

και εκτίμηση της κοινωνικής, πολιτισμικής και θρησκευτικής διαφορετικότητας καθώς και την αίσθηση μιας παγκόσμιας ιδιότητας του πολίτη⁷⁰».

- Η Ινδία, η Κίνα και άλλες ασιατικές χώρες αναπτύσσονται και η επιρροή τους στον κόσμο αυξάνεται. Οι Αυστραλοί θα πρέπει να γίνουν «εγγράμματοι στην Ασία», ασκώντας και χτίζοντας δυνατές σχέσεις με την Ασία.

- Περίπλοκες περιβαλλοντολογικές, κοινωνικές και οικονομικές πιέσεις όπως η κλιματική αλλαγή, οι οποίες υπερβαίνουν τα εθνικά όρια, θέτουν προκλήσεις που απαιτούν τη συνεργασία των χωρών με νέους τρόπους.

- Η παγκοσμιοποίηση και η τεχνολογική αλλαγή φέρνουν νέες απαιτήσεις στην εκπαίδευση καθώς αλλάζει συνεχώς η φύση των επαγγελμαμάτων.

- Ταχείες και συνεχόμενες εξελίξεις στις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μοιράζονται, χρησιμοποιούν, αναπτύσσουν και επεξεργάζονται τις πληροφορίες και την τεχνολογία. Σε αυτή την ψηφιακή εποχή, οι νέοι άνθρωποι θα πρέπει να έχουν υψηλές ικανότητες χρήσης των ΤΠΕ.

Μέσα από την αναγνώριση αυτών των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων που χαρακτηρίζουν τον 21^ο αιώνα, η Αυστραλία θα πρέπει να έχει πολίτες που θα μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτές τις απαιτήσεις ώστε να συμμετέχουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά, «στον 21^ο αιώνα, η ικανότητα της Αυστραλίας να παρέχει υψηλή ποιότητα ζωής για όλους θα εξαρτηθεί από την ικανότητα ανταγωνισμού στην παγκόσμια οικονομία σε γνώση και σε καινοτομία⁷¹». Καθίσταται φανερό, πως αναγνωρίζεται άμεσα η ανάγκη για ανταπόκριση στο παγκόσμιο πλαίσιο και όχι στο τοπικό, και γι' αυτό γίνεται λόγος για «παγκόσμια οικονομία». Μια οικονομία που δεν θα πρέπει να στηρίζεται τόσο στην απλή παραγωγή προϊόντων, αλλά περισσότερο στην παραγωγή γνώσης και καινοτομιών.

⁷⁰ This heightens the need to nurture an appreciation of and respect for social, cultural and religious diversity, and a sense of global citizenship.

⁷¹ In the 21st century Australia's capacity to provide a high quality of life for all will depend on the ability to compete in the global economy on knowledge and innovation.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως ένας φορέας αλλαγής των δεξιοτήτων που θα πρέπει να κατέχουν οι πολίτες καθώς επίσης και των εργασιακών θέσεων που έχουν δημιουργηθεί. Σε συνδυασμό με όλες τις άλλες αιτίες, φαίνεται πως το αυστραλιανό curriculum κάνει μια ιστορική ανάγνωση του κόσμου έτσι ώστε τελικά να δημιουργηθεί ένα ενημερωμένο πρόγραμμα σπουδών. Αυτή η ιστορική ανάγνωση αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα του λόγου των πολυγραμματισμών και οδηγεί στη δημιουργία ενός πλήρως συνειδητοποιημένου σχολείου.

Στο ίδιο κείμενο του «Melbourne Declaration», περιγράφεται και το είδος του εγγράμματος πολίτη που θέλουν να δημιουργήσει το αυστραλιανό curriculum. Η περιγραφή του γίνεται με τρεις χαρακτηρισμούς: «όλοι οι νέοι Αυστραλοί είναι επιτυχημένοι μαθητές, άτομα με αυτοπεποίθηση και δημιουργικότητα, ενεργοί και πληροφορημένοι πολίτες⁷²». Αξίζει να σταθούμε στους «επιτυχημένους μαθητές» (successful learners), με τη διευρυμένη έννοια του όρου μαθητής. Πρόκειται για τα άτομα που έχουν την ικανότητα να μαθαίνουν, να αποφασίζουν για τη μάθησή τους και γενικότερα να έχουν όλα τα εφόδια έτσι ώστε να μπορούν να προοδεύουν στη μάθηση. Ουσιαστικά, πρόκειται για την ικανότητα της ίδιας της μάθησης (learn how to learn), μια ικανότητα απαραίτητη στην κοινωνία του 21^{ου} αιώνα.

Σχετικά με το είδος του πολίτη (citizenship) που θέλουν να δημιουργήσουν, αναφέρεται ως «ενεργός και ενεργοποιημένος» αλλά και ικανός για επικοινωνία με άλλους πολιτισμούς, ειδικότερα με αυτούς της Ασίας, καθώς επίσης και ως πολίτης με τοπική και παγκόσμια υπευθυνότητα. Σχετικά με τα δύο τελευταία χαρακτηριστικά, διακρίνεται μια εξωστρέφεια του αυστραλιανού εκπαιδευτικού συστήματος, σε περιφερειακό επίπεδο (Ασία) αλλά και παγκόσμιο.

Είναι φανερό, λοιπόν, πως το αυστραλιανό curriculum σκοπεύει να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα, έτσι ώστε να έχει πολίτες ικανούς να βοηθήσουν την ανάπτυξη της χώρας. Οι μελλοντικοί πολίτες θα μπορούν να

---

⁷² All young Australians become: successful learners, confident and creative individuals, active and informed citizens

«ανταγωνίζονται σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο και να ευδοκιμούν στα μελλοντικά περιβάλλοντα εργασίας που θα είναι πλούσια σε πληροφορίες⁷³.» Αναγνωρίζεται, λοιπόν, ο νέος κόσμος της επικοινωνίας και οι μαθητές θα πρέπει να προετοιμάζονται ώστε να ζήσουν με επιτυχία σε αυτόν τον κόσμο.

3.5. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση είναι ένας σημαντικός παράγοντας που καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και το είδος του προγράμματος σπουδών και το γενικότερο χαρακτήρα του σχολείου. Πολλές φορές, ιδιαίτερα ανοιχτά Π.Σ. περιορίζονται από ιδιαίτερα αυστηρά και κλειστά συστήματα αξιολόγησης.

Στην περίπτωση της Αυστραλίας, υπάρχει και η ενδοσχολική αξιολόγηση και η εξωτερική αξιολόγηση σε εθνικό επίπεδο. Η ενδοσχολική αξιολόγηση έχει δύο μορφές: συνεχής διαμορφωτική (formative) και συνολική (summative) αξιολόγηση. Η διαμορφωτική αξιολόγηση γίνεται μέσα στη σχολική τάξη και έχει ως σκοπό την παρακολούθηση της μάθησης. Παρέχει την απαραίτητη ανατροφοδότηση στους εκπαιδευτικούς ώστε να διαμορφώνουν ανάλογα τη διδασκαλία τους, αλλά πληροφορεί και τους μαθητές ώστε να έχουν επίγνωση της μάθησής τους. Η συνολική αξιολόγηση αφορά την επίσημη ενημέρωση των γονέων από το σχολείο. Γίνεται δύο φορές το χρόνο με τη χρήση της πενταβάθμιας κλίμακας Α-Ε.

Όπως αναφέρεται στο «Melbourne Declaration», η αξιολόγηση έχει τρεις μορφές:

«Αξιολόγηση για μάθηση: επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν πληροφορίες σχετικά με την πρόοδο των μαθητών ώστε να ενημερώσουν τη διδασκαλία τους⁷⁴»

«Αξιολόγηση ως μάθηση: επιτρέπει στους μαθητές να αναστοχάζονται και να παρακολουθούν τη δική τους πρόοδο ώστε να ενημερώνουν τους μελλοντικούς μαθησιακούς τους στόχους⁷⁵»

⁷³ to compete in a globalised world and to thrive in the information-rich workplaces of the future.

⁷⁴ assessment for learning: enabling teachers to use information about student progress to inform their teaching

«Αξιολόγηση της μάθησης: βοηθά τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν αποδείξεις της μάθησης των μαθητών ώστε να αξιολογήσουν τις επιτυχίες των μαθητών σε σχέση με τους στόχους και τις σταθερές⁷⁶»

Έτσι, η αξιολόγηση δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά αφορά την πρόοδο του μαθητή και την καλύτερη διδασκαλία. Ο εκπαιδευτικός προχωρά στην αξιολόγηση με τη βοήθεια των «σταθερών επιτυχίας» (achievement standards). Πρόκειται για την περιγραφή των ικανοτήτων και των γνώσεων που θα πρέπει να έχει αποκτήσει ο μαθητής στο τέλος κάθε διδακτικού έτους. Οι περιγραφές αυτές έχουν αναπτυχθεί με τη βοήθεια των αντιλήψεων για την ψυχολογική και γνωσιακή ανάπτυξη των παιδιών, και ιδιαίτερα για το γλωσσικό μάθημα, σε σχέση με τις αντιλήψεις για τη γλωσσική ανάπτυξη. Ο εκπαιδευτικός, λοιπόν, χρησιμοποιεί αυτές τις σταθερές ώστε να καθορίσει σε πιο επίπεδο βρίσκεται ο μαθητής (χαμηλά, υψηλότερα ή στο επίπεδο). Σε περίπτωση που ο μαθητής βρίσκεται σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό που περιγράφεται στις σταθερές, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να αναθεωρήσει το πρόγραμμα διδασκαλίας του και τις διδακτικές πρακτικές που έχει εφαρμόσει, έτσι ώστε να βοηθήσει τον κάθε μαθητή στο μαθησιακό του μέλλον.

Η εξωτερική αξιολόγηση έχει και αυτή δύο μορφές. Η πρώτη αφορά τις εξετάσεις που γίνονται σε εθνικό επίπεδο στο 3^ο και 5^ο έτος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόκειται για εξετάσεις που αξιολογούν τα επίπεδα γραμματισμού και αριθμητισμού των μαθητών και διεξάγονται από το «National Assessment Program-Literacy and Numeracy» (NAPLAN). Στην παρούσα έρευνα δεν μελετήθηκαν παραδείγματα από αυτές τις εξετάσεις, καθώς πρόκειται να αλλάξει το περιεχόμενό τους με την αλλαγή του curriculum.

Το δεύτερο είδος εξωτερικής αξιολόγησης αφορά την περιοδική δειγματική εξέταση (periodic sample testing) συγκεκριμένων μαθησιακών περιοχών. Πρόκειται

---

⁷⁵ assessment as learning: enabling students to reflect on and monitor their own progress to inform their future learning goals

⁷⁶ assessment of learning—assisting teachers to use evidence of student learning to assess student achievement against goals and standards.

για μέρος του γενικότερου προγράμματος εθνικών αξιολογήσεων (National Assessment Program- NAP) το οποίο διερευνεί την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης γενικότερα. Με αυτόν τον τρόπο, οι εθνικοί φορείς έχουν μια σαφή εικόνα για τα αποτελέσματα κάθε σχολείου, έτσι ώστε να είναι εφικτή η σύγκριση των σχολείων σε εθνικό επίπεδο.

Στην παρούσα εργασία δεν μπορούμε να έχουμε μια πλήρη εικόνα για το ρόλο της αξιολόγησης, καθώς δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα το νέο πρόγραμμα σπουδών ώστε να γνωρίζουμε και τον ακριβή ρόλο της νέας αξιολόγησης. Επιπλέον, δεν είναι σε θέση να αποτυπωθεί το είδος της αξιολόγησης που γίνεται μέσα στο σχολείο, καθώς δεν γίνεται ρητή αναφορά στο είδος των διαγωνισμάτων, αν υπάρχουν τέτοια. Στα πλαίσια της ανοιχτότητας του curriculum, οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγαλύτερη ελευθερία στον τρόπο με τον οποίο θα διαμορφώσουν την ενδοσχολική αξιολόγηση, και η ακριβής περιγραφή θα ήταν αδύνατη.

3.6. Διδακτικές πρακτικές και ταυτότητες

Πολλές φορές στα προγράμματα σπουδών δίνονται και συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με τις παιδαγωγικές μεθόδους που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι εκπαιδευτικοί. Στην περίπτωση του νέου αυστραλιανού curriculum, δεν δίνεται καμία ρητή οδηγία σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας. Ο εκπαιδευτικός, στηριζόμενος στην επαγγελματική του γνώση και στις απαιτήσεις των μαθητών, έχει την ευχέρεια να σχεδιάσει το μάθημα με όποιον τρόπο θέλει.

Παρ' όλα αυτά, μέσα από το curriculum, μπορούν να εξαχθούν ορισμένα γενικότερα συμπεράσματα σχετικά με τις διδακτικές πρακτικές που προτείνονται. Πρώτον, στην περιγραφή του περιεχομένου του Π.Σ., σε όλες τις ρηματικές διαδικασίες τα υποκείμενα είναι οι μαθητές. Εκτός από τα γνωσιακά ρήματα (π.χ. μαθαίνουν, γνωρίζουν, εξηγούν κ. ά), υπάρχουν και πολλά ρήματα δράσης (π.χ. ερευνούν, χρησιμοποιούν) τα οποία αναδεικνύουν τον ενεργητικό ρόλο του μαθητή μέσα στις διδακτικές πρακτικές. Επιπλέον, με αυτόν τον τρόπο ο εκπαιδευτικός βρίσκεται πλήρως στην αφάνεια. Δεν γίνεται καμία αναφορά στο ρόλο του

εκπαιδευτικού μέσα στο Π.Σ., γιατί προφανώς αποτελεί κοινή γνώση ανάμεσα στους Αυστραλούς ποιος θα πρέπει να είναι ο ρόλος του. Όμως, αυτή η κοινή γνώση δεν μας κοινοποιείται μέσω του Π.Σ. και, επομένως, δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε τον ακριβή ρόλο του εκπαιδευτικού. Παρόλα αυτά, η έλλειψη αναφορών σε εκπαιδευτικούς αναδεικνύει περαιτέρω τον μαθητοκεντρικό χαρακτήρα του curriculum.

Φαίνεται, λοιπόν, πως αναπτύσσεται η ταυτότητα ενός ενεργητικού μαθητή, αν και δεν γνωρίζουμε με ποιόν τρόπο γίνεται ακριβώς. Βέβαια, η ταυτότητα-στόχος του μαθητή περιγράφεται ρητά σε ποικίλα σημεία και του curriculum και του «Melbourne Declaration». Όπως είδαμε και στις αντιλήψεις για τον κόσμο (κεφ. 3.4), η ταυτότητα-στόχος αφορά πολίτες που είναι «επιτυχημένοι μαθητές, άτομα με αυτοπεποίθηση και δημιουργικότητα, ενεργοί και πληροφορημένοι πολίτες». Επιπλέον, το είδος των ταυτοτήτων περιγράφεται και στις «γενικές ικανότητες» (general capabilities) που θα πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές. Οι ικανότητες είναι οι εξής:

- *Γραμματισμός*: Ικανότητα για ακρόαση, ανάγνωση, θέαση, συγγραφή, ομιλία, δημιουργία έντυπων, οπτικών και ψηφιακών υλικών σε όλες τις μαθησιακές περιοχές
- *Αριθμητισμός*: Ικανότητα των μαθητών να χειρίζονται αριθμητικές πληροφορίες και να συζητούν σχετικά με την αξιοπιστία των αριθμητικών δεδομένων που εντοπίζουν.
- *Ικανότητες στις ΤΠΕ*: Ικανότητα χρήσης των νέων τεχνολογιών για διερεύνηση πληροφοριών, δημιουργία κειμένων και επικοινωνία ιδεών και πληροφοριών, εντός και εκτός του σχολείου, στο σπίτι, στη δουλειά και στις κοινότητες.
- *Κριτική και δημιουργική σκέψη*: Ικανότητα παραγωγής και αξιολόγησης της γνώσης, των ιδεών και των δυνατοτήτων τους, καθώς και χρήση αυτής της ικανότητας για την αναζήτηση νέων δρόμων ή λύσεων

- *Ηθική συμπεριφορά:* Κατανοούν το ρόλο των ηθικών αρχών και των αξιών μιας κοινωνίας και δρουν με ηθική ακεραιότητα, με σεβασμό απέναντι στους άλλους ώστε να επιτύχουν το κοινό καλό.
- *Προσωπική και κοινωνική ικανότητα:* Διαχειρίζονται τους εαυτούς τους και τις κοινωνικές τους σχέσεις και είναι ικανοί να εργάζονται ομαδικά και να μαθαίνουν.
- *Διαπολιτισμική κατανόηση:* Μαθαίνουν να κατανοούν τους εαυτούς τους σε σχέση με τους άλλους.

Γίνεται φανερό, πως η ταυτότητα στην οποία στοχεύει το αυστραλιανό curriculum χαρακτηρίζεται από ικανότητες σε ατομικό, κοινωνικό και γνωσιακό επίπεδο. Οι δεξιότητες στις νέες τεχνολογίες αναγνωρίζονται ως απαραίτητες, και ιδιαίτερα εκτός σχολείου. Με όλες αυτές τις δεξιότητες που θα έχουν αποκτήσει, οι μελλοντικοί πολίτες θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της εξωσχολικής ζωής και να ζήσουν μια επιτυχημένη ζωή.

4. Συζήτηση και συμπεράσματα

4.1. Γενικότερα συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο θα παρουσιαστούν οι γενικότερες διαπιστώσεις σχετικά με το γλωσσικό curriculum της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της Αυστραλίας. Αρχικά, θα παρουσιαστούν οι αντιλήψεις για τη γλώσσα που διαπερνούν το γλωσσικό Π.Σ. καθώς και οι γλωσσοδιδασκτικοί λόγοι από τους οποίους αντλούν αυτές οι αντιλήψεις. Στη συνέχεια, θα γίνει αναφορά στις αντιλήψεις για τη λογοτεχνία καθώς και τις θεωρητικές καταβολές αυτών των αντιλήψεων. Έπειτα, θα γίνει αναφορά στις συγκεκριμένες γνώσεις για τη γλώσσα που καλούνται να αποκτήσουν οι μαθητές καθώς και τη χρησιμότητα αυτών των γνώσεων. Επιπλέον, θα γίνει αναφορά στις γνώσεις για τον κόσμο που μεταφέρονται, στις ταυτότητες που δημιουργούνται και στην αξιολόγηση που προωθείται. Τέλος, θα ακολουθήσει μια συζήτηση σχετικά με τις ιδιαιτερότητες που διακρίνουν το νέο αυτό curriculum.

Όπως διαφάνηκε μέσα από την ανάλυση στα κεφάλαια 3.1 και 3.3., η κυρίαρχη αντίληψη για τη γλώσσα εντοπίζεται στα πλαίσια του λόγου των πολυγραμματισμών. Η γλώσσα, λοιπόν, αντιμετωπίζεται ως ένας σημειωτικός πόρος ο οποίος συντίθεται μαζί με άλλους πόρους (εικόνα, ήχος, χώρος κ. ά) ώστε να παραχθεί νόημα. Έτσι, μελετώνται εξίσου και οι οπτικοί πόροι αλλά και οι γλωσσικοί. Η αντίληψη αυτή γίνεται φανερή και από τα είδη των κειμένων που μελετώνται, καθώς πάντα γίνεται αναφορά σε πολυτροπικά αλλά και οπτικά κείμενα.

Μια άλλη αρκετά ισχυρή αντίληψη για τη γλώσσα, είναι η τοποθέτησή της μέσα στο συγκεκριμένο. Το συγκεκριμένο αυτό αφορά τρία επίπεδα. Το πιο ευρύ είναι το ιστορικό επίπεδο, το οποίο σχετίζεται με τις αλλαγές στη γλώσσα αλλά και με αλλαγές στις μορφές των κειμένων και της σημείωσης. Η ένταξη της γλώσσας στο ιστορικό συγκεκριμένο φάνηκε να συνδέεται και με πλευρές του κριτικού γραμματισμού αναδεικνύοντας την επιρροή από τους κριτικούς γλωσσοδιδασκτικούς

λόγους. Το δεύτερο επίπεδο είναι το κοινωνικό/πολιτισμικό, το οποίο αφορά επίσης γλωσσικές και σημειωτικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων πολιτισμών, καθώς επίσης και την κοινωνική/διαλεκτική ποικιλία. Το τρίτο και πιο εστιασμένο επίπεδο είναι το επικοινωνιακό συγκεκριμένο. Αφορά τις παροδικές συνθήκες επικοινωνίας, όπως είναι οι ρόλοι πομπού-αποδέκτη και ο σκοπός της επικοινωνίας. Επίσης, σχετίζεται με την ανάπτυξη των ικανοτήτων προφορικού λόγου, όπως είναι η συμμετοχή σε συζητήσεις. Πρόκειται για μια αντίληψη που παραπέμπει σε περισσότερο επικοινωνιακούς γλωσσοδιδακτικούς λόγους.

Μια ακόμη αντίληψη για τη γλώσσα που εμφανίζεται μέσα στο Π.Σ., αφορά την ένταξη της γλώσσας στα πλαίσια των κειμενικών ειδών. Πρόκειται για τον κειμενοκεντρικό λόγο, ο οποίος έχει μεγάλη παράδοση στην Αυστραλία, αλλά φαίνεται πως έχει αρχίσει να υποχωρεί. Οι διάφοροι κειμενικοί τύποι χαρακτηρίζονται από ορισμένα λεξικογραμματικά και σημειωτικά στοιχεία, τα οποία όμως βρίσκονται σε άμεσο συσχετισμό με το ευρύτερο συγκεκριμένο (ιστορικό, κοινωνικό, επικοινωνιακό) στο οποίο παράγονται. Έτσι, οι κειμενικοί τύποι δεν αντιμετωπίζονται ως κάτι στατικό αλλά ως δομές οι οποίες αλλάζουν ανάλογα με το σκοπό του κειμένου και ανάλογα με το πλαίσιο παραγωγής τους.

Άλλες αντιλήψεις σχετικά με τη γλώσσα εντοπίζονται στα πλαίσια των ολιστικών λόγων. Μια από αυτές είναι και η αντίληψη της γραφής ως μιας διαδικασίας, καθώς απαιτούνται ποικίλα στάδια για τη δημιουργία ενός κειμένου. Μια άλλη αντίληψη εντοπίζεται στα πλαίσια του δημιουργικού λόγου, ο οποίος σχετίζεται με την ανάπτυξη της φαντασίας των παιδιών κατά την παραγωγή κειμένων που προσιδιάζουν στα λογοτεχνικά έργα. Έτσι, η γλώσσα και οι εικόνες χρησιμοποιούνται για να δημιουργήσουν αισθητικά αποτελέσματα, αναδεικνύοντας την καλλιτεχνική πλευρά του γλωσσικού μαθήματος.

Η μελέτη της λογοτεχνίας, εκτός από την ανάπτυξη της δημιουργικής ικανότητας των παιδιών, σχετίζεται με διάφορες αντιλήψεις προσέγγισης των λογοτεχνικών έργων. Μια αντίληψη είναι η ερμηνευτική, καθώς οι μαθητές προσπαθούν να απαντήσουν απέναντι στα κείμενα. Μια άλλη, είναι η συγκριτική και

ιστορική προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία τα λογοτεχνικά έργα τοποθετούνται πάντα μέσα στα πλαίσια ενός πολιτισμικού και ιστορικού συγκειμένου. Στα πλαίσια αυτής της αντίληψης, εντοπίζεται και η αντιμετώπιση της λογοτεχνίας 'του κανόνα'. Οι μαθητές μελετούν τις πολιτισμικές και ιστορικές αιτίες οι οποίες βοήθησαν στην ανάδειξη ορισμένων έργων ως κλασικών και πιο σημαντικών.

Οι αντιλήψεις για τη γλώσσα και οι αντιλήψεις για τη λογοτεχνία βρίσκονται σε άμεσο συσχετισμό με τις συγκεκριμένες γνώσεις για τη γλώσσα και τη σημείωση της οποίες αποκτούν οι μαθητές. Συγκεκριμένα, οι μαθητές αποκτούν συγκεκριμένες μεταγλωσσικές γνώσεις και μάλιστα σε όλα τα επίπεδα της γλωσσικής περιγραφής (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, σημασιολογία). Μάλιστα, οι γνώσεις για τη φωνολογία σχετίζονται και με την φωνηματική προσέγγιση στην κατάκτηση της πρώτης γραφής και ανάγνωσης. Παράλληλα, αποκτούν και συγκεκριμένες γνώσεις για τη 'γραμματική της εικόνας', καθώς οι μαθητές μαθαίνουν να 'διαβάζουν' τις εικόνες και τα στοιχεία τους, όπως είναι η τοποθέτηση των χαρακτήρων, τα πλάνα, η οπτική γωνία της κάμερας κ. ά. Οι γνώσεις αυτές αποτελούν εργαλείο αναστοχασμού απέναντι στα κείμενα. Έτσι, οι μαθητές χρησιμοποιούν τη μεταγλώσσα ώστε να διερευνήσουν τα λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά των κειμενικών ειδών, τα μελετήσουν τις περιπτώσεις της γλωσσικής ποικιλίας, να οδηγηθούν σε κριτική ανάγνωση των κειμένων και να κατανοήσουν τον υφολογικό χαρακτήρα ενός συγγραφέα.

Όπως είδαμε στο κεφάλαιο 3.4., οι μαθητές αποκτούν και ορισμένες γνώσεις για τον κόσμο που τους περιβάλλει. Οι γνώσεις αυτές εντοπίζονται ως ένας διαθεματικός σύνδεσμος και αφορούν τον πολιτισμό των ιθαγενών, την ανάπτυξη δεσμών με την Ασία, και την αειφόρο ανάπτυξη της Αυστραλίας. Επιπλέον, μέσα στο curriculum αλλά και στο «Melbourne Declaration» στο οποίο περιγράφονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι, ο κόσμος αντιμετωπίζεται ως ένα πεδίο αλλαγών. Οι αλλαγές αυτές αφορούν την παγκοσμιοποίηση, την εξάπλωση των νέων τεχνολογιών, την Ασία ως ανερχόμενη οικονομική δύναμη κ. ά. Ακολουθώντας την παράδοση των

πολυγραμματισμών, γίνεται μια ιστορική ανάγνωση του παρόντος με σκοπό να δημιουργηθεί ένα curriculum παγκόσμιας κλάσης.

Σχετικά με την αξιολόγηση, είδαμε πως έχει και ενδοσχολικό αλλά και εθνικό επίπεδο. Σε ενδοσχολικό επίπεδο, η αξιολόγηση φάνηκε πως αφορά και την ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών αλλά και την ανατροφοδότηση των μαθητών σχετικά με την πρόοδο και τις δυνατότητές τους. Όμως, στα πλαίσια της ανοιχτότητας του Π.Σ., δεν δίνονται λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο που θα πρέπει να γίνεται αυτή η αξιολόγηση.

Σημείο ανοιχτότητας αποτελεί και η έλλειψη παιδαγωγικών οδηγιών προς τους εκπαιδευτικούς. Αφήνεται στην επαγγελματική τους εμπειρία η επιλογή των κατάλληλων διδακτικών πόρων και της διδακτικής μεθοδολογίας, ώστε να επιτύχουν τα διάφορα διδακτικά αποτελέσματα. Παρότι μέσα στο Π.Σ. ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι αόρατος και δε διευκρινίζεται, ο ρόλος των μαθητών φαίνεται πως είναι πρωταγωνιστικός. Έτσι, πρόκειται για ένα μαθητοκεντρικό curriculum το οποίο δίνει μεγάλη βαρύτητα στην ενεργητικότητα των μαθητών και στις απαιτήσεις που έχει ο καθένας.

Η μελέτη ενός προγράμματος σπουδών τόσο πρόσφατου όπως το αυστραλιανό, έχει τις δικές της ιδιαιτερότητες. Πρώτον, καθώς πρόκειται για ένα Π.Σ. το οποίο δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη, είναι αδύνατον να γνωρίζουμε την αποτελεσματικότητά του. Μέσα από την εφαρμογή του στα σχολεία, πιθανόν να προκύψουν στοιχεία που θα αλλάξουν την τελική μορφή του curriculum. Μεγάλη ιδιαιτερότητα του αυστραλιανού Π.Σ. είναι η δυναμική του μορφή, καθώς μπορεί να αλλάξει αρκετές φορές μέχρι να υπάρξει κάποιο τελικό κείμενο. Όμως, όποιες αλλαγές και αν υπάρξουν, θα βρίσκονται περισσότερο στο επίπεδο της λεπτομέρειας και όχι της ουσίας. Το Π.Σ. που μελετήθηκε είναι σε θέση να μας παρουσιάσει τη γενικότερη εικόνα και τις αντιλήψεις που το διαπερνούν, χωρίς να έχουμε σταθεί σε λεπτομέρειες.

Επιπλέον ιδιαιτερότητες εντοπίζονται και στην τοπική παράδοση της Αυστραλίας. Καθώς πρόκειται για μια χώρα που μέχρι σήμερα είχε διαφορετικά

curricula σε κάθε πολιτεία, curricula τα οποία αναπτύσσονταν σε άμεση συνεργασία με τα πανεπιστημιακά ιδρύματα και την επιστημονική έρευνα, το νέο εθνικό curriculum ενσωματώνει τα στοιχεία που θεωρούνται καλύτερα από όλα τα επιμέρους Π.Σ. που έχουν δημιουργηθεί. Βέβαια, στην παρούσα εργασία δεν ήταν δυνατόν να γίνει κάποια συγκριτική αντιπαράθεση έτσι ώστε να αναδειχθούν οι καινοτομίες του νέου Π.Σ. Παρέμεινε στο επίπεδο της περιγραφής της σημερινής κατάστασης, έτσι όπως αποτυπώνεται στο υπό δημιουργία Π.Σ.

4.2. Διαπιστώσεις σχετικά με τις ΤΠΕ

Μέσα στο γλωσσικό Π.Σ. και στα πλαίσια των γλωσσοδιδακτικών λόγων που φάνηκε να το διαπερνούν, οι νέες τεχνολογίες εμφανίστηκαν ιδιαίτερα ισχυρές. Μάλιστα, στα πλαίσια του λόγου των πολυγραμματισμών, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται ως ένα μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει μια νέα σημειωτική πραγματικότητα την οποία και πρέπει να μελετάει το γλωσσικό μάθημα. Έτσι, τα ψηφιακά κείμενα μελετώνται δίπλα στα έντυπα και στα οπτικά κείμενα, και αποτελούν βασικό συστατικό στοιχείο του γλωσσικού μαθήματος.

Η νέα κειμενική πραγματικότητα που έχουν δημιουργήσει οι ΤΠΕ ως μέσα πρακτικής γραμματισμού μελετάται από ποικίλες πλευρές. Πρώτον, φαίνεται να αναγνωρίζονται τα ιδιαίτερα κειμενικά χαρακτηριστικά των ψηφιακών κειμένων, όπως είναι οι μπάρες, τα μενού και η υπερκειμενική δομή τους. Επιπλέον, αναγνωρίζεται και μελετάται ο πολυτροπικός χαρακτήρας αυτών των κειμένων. Έτσι, οι μαθητές αποκτούν γνώσεις σχετικά με τη 'νέα κειμενικότητα' που χαρακτηρίζει τα ψηφιακά κείμενα, είτε αυτή αφορά τη δομή τους είτε αφορά τη θέση των ποικίλων σημειωτικών πόρων.

Αυτή η 'νέα κειμενικότητα' αφορά και το πεδίο της λογοτεχνίας, καθώς γίνεται λόγος για «ηλεκτρονική λογοτεχνία» (e-literature). Πρόκειται για την υπερμεσική λογοτεχνία αλλά και τη δημιουργία συνεργατικών έργων. Μάλιστα, η συνεργατική γραφή συγκαταλέγεται στις δεξιότητες νέου γραμματισμού τις οποίες θα πρέπει να αναπτύξει ο μαθητής στα πλαίσια του γλωσσικού μαθήματος. Άλλες τέτοιες

δεξιότητες αφορούν την ικανότητα για «πλοήγηση» και για γρήγορο διάβασμα. Αναγνωρίζεται, λοιπόν, πως μέσω των νέων τεχνολογιών έχει αλλάξει και η έννοια της ανάγνωσης, η οποία γίνεται πλοήγηση. Επιπλέον, έχει αλλάξει και η έννοια του κειμένου, καθώς διακρίνεται από ρευστότητα, αλλά και η έννοια του συγγραφέα καθώς δεν υπάρχει ένας συγγραφέας που να έχει την κυριότητα ενός κειμένου. Βέβαια, οι ΤΠΕ αναφέρονται ως φορείς γλωσσικής αλλαγής, αλλά στο πεδίο των γνώσεων για τη γλώσσα δεν αναφέρονται ρητά οι συγκεκριμένες αλλαγές που έχουν επιφέρει, τουλάχιστον στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Μια ακόμη δεξιότητα νέου γραμματισμού είναι και η ικανότητα αναζήτησης των ηλεκτρονικών πηγών. Πρόκειται για δεξιότητα που συνδέεται και με την ικανότητα γρήγορης ανάγνωσης, καθώς οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν γρήγορα τις πληροφορίες που αναζητούν.

Στην περίπτωση του αυστραλιανού Π.Σ., είναι χαρακτηριστική η αναφορά που γίνεται στα λογισμικά επεξεργασίας κειμένων. Αναφέρεται πως οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν να χειρίζονται αυτά τα λογισμικά για τη συγγραφή, επεξεργασία και δημοσίευση των κειμένων τους καθώς επίσης για τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων. Έτσι, αναγνωρίζονται για μια ακόμη φορά οι νέες τεχνολογίες ως το νέο μέσο για γραφή και σύνθεση. Μάλιστα, στο συγκεκριμένο επίπεδο αποσιωπώνται οι τεχνικές πλευρές αυτού του γραμματισμού, καθώς φαίνεται πως αποκτώνται μέσα από τη λειτουργική χρήση των λογισμικών.

Οι υπολογιστές ως το νέο μέσο γραφής εμφανίζονται και στο αντικείμενο της λογοτεχνίας. Οι μαθητές χρησιμοποιούν τα απαραίτητα λογισμικά έτσι ώστε να ανακατασκευάσουν κείμενα που έχουν διαβάσει ή να δημιουργήσουν νέα οπτικά ή πολυτροπικά κείμενα. Σε αυτήν την περίπτωση, το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου ή οποιοδήποτε άλλο λογισμικό λειτουργεί περισσότερο ως ένα περιβάλλον εργασίας αλλά και ως ένα εργαλείο μάθησης των υπό μελέτη κειμένων.

Επιπλέον, οι νέες τεχνολογίες εμφανίζονται και ως ένα μέσο επικοινωνίας των μαθητών με τον εξωσχολικό κόσμο. Όμως, αυτή η χρήση δεν διευκρινίζεται

περαιτέρω αλλά μένει μόνο στα εισαγωγικά μέρη του Π.Σ., τουλάχιστον στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Εκτός από την αναφορά των νέων τεχνολογιών ως τα νέα μέσα πρακτικής γραμματισμού και επικοινωνίας, φαίνεται πως αναγνωρίζονται γενικότερα οι αλλαγές που έχουν φέρει στη σημερινή πραγματικότητα. Όπως φαίνεται από τις δηλώσεις στο «Melbourne Declaration» αναγνωρίζεται ο νέος κόσμος της επικοινωνίας, γεγονός που έχει επιφέρει αλλαγές και στον εργασιακό χώρο αλλά και στην καθημερινή πραγματικότητα. Έτσι, το αυστραλιανό Π.Σ. στοχεύει στη δημιουργία πολιτών οι οποίοι θα μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της νέας ψηφιακής εποχής.

Φαίνεται, λοιπόν, πως οι νέες τεχνολογίες έχουν ενταχθεί με τέτοιο τρόπο μέσα στο γλωσσικό μάθημα ώστε να έχουν επηρεάσει το περιεχόμενό του και, σε κάποιο βαθμό, και τον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να πραγματοποιηθεί. Η χρήση των νέων τεχνολογιών είναι απαραίτητη έτσι ώστε να παραχθούν ψηφιακά κείμενα και να μελετηθούν οι ιδιαιτερότητές τους. Επιπλέον, η ικανότητα χρήσης των ΤΠΕ αποτελεί και μέρος των «γενικών δεξιοτήτων» που αναπτύσσουν οι μαθητές, γεγονός που αναδεικνύει περαιτέρω τη σημαντικότητά τους.

Όμως, η παρούσα μελέτη δεν μπορεί να αποτυπώσει τον ακριβή ρόλο που θα έχουν οι νέες τεχνολογίες συνολικότερα στο νέο αυστραλιανό curriculum. Καθώς αναφέρεται πως θα δημιουργηθεί μελλοντικά ένα πρόγραμμα σπουδών συγκεκριμένα για το αντικείμενο των ΤΠΕ, δεν γνωρίζουμε ούτε ποιος θα είναι ο ρόλος αυτού του προγράμματος σπουδών (διαθεματικός ή ως διδακτικό αντικείμενο) καθώς επίσης και τη σχέση που μπορεί να προτείνεται μεταξύ γλωσσικού μαθήματος και του αντικείμενου της πληροφορικής. Επιπλέον, είναι αδύνατον να αποτυπωθεί ο ακριβής τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι νέες τεχνολογίες μέσα στις σχολικές τάξεις της Αυστραλίας, καθώς η παρούσα μελέτη δεν είχε το χαρακτήρα τέτοιας έρευνας. Παρ' όλα αυτά, έχει γίνει μια πλήρης περιγραφή του τρόπου με τον οποίο εμφανίζονται οι ΤΠΕ στις οδηγίες του εθνικού curriculum, γεγονός που αναδεικνύει από μόνο του την έμφαση στις νέες τεχνολογίες.

Συνοπτικός πίνακας συμπερασμάτων

Η εμφάνιση των ΤΠΕ

<p>Γλώσσα</p>	<p>→ Γλώσσα ως σημειωτικός πόρος που συντίθεται με άλλους για την παραγωγή νοήματος. Δίνεται έμφαση στην εικόνα ως μέσο σημείωσης. Η αντίληψη αυτή αντλεί από το λόγο των πολυγραμματισμών.</p> <p>→ Η γλώσσα και η σημείωση τοποθετούνται μέσα στο ιστορικό, κοινωνικό/πολιτισμικό και επικοινωνιακό συγκείμενο. Ο συσχετισμός των κειμένων με το ιστορικό συγκείμενο σχετίζεται με κριτικούς γλωσσοδιδακτικούς λόγους, ενώ η αναφορά στο επικοινωνιακό συγκείμενο παραπέμπει στους επικοινωνιακούς λόγους</p> <p>→ Η γλώσσα και η σημείωση εντάσσονται στα πλαίσια των κειμενικών ειδών, αντίληψη που αντλεί από τον κειμενοκεντρικό</p>	<p>→ Οι νέες τεχνολογίες αποτελούν το νέο μέσο πρακτικής γραμματισμού το οποίο έχει δημιουργήσει και νέα κειμενική πραγματικότητα. Έτσι, μελετώνται εξίσου και τα ψηφιακά κείμενα, αλλά και τα οπτικά (π.χ. βίντεο), δίπλα στα έντυπα κείμενα.</p> <p>→ Οι ΤΠΕ αποτελούν περιβάλλον διεπίδρασης και ανάπτυξης της επικοινωνιακής ικανότητας των παιδιών (ελάχιστες διευκρινίσεις σχετικά με αυτό)</p> <p>→ Τα λογισμικά επεξεργασίας κειμένου χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία κειμένων, γεγονός που ενισχύει την αντίληψη της γραφής ως διαδικασίας</p> <p>→ Χρήση των ΤΠΕ για την ανακατασκευή λογοτεχνικών</p>
----------------------	--	---

	<p>γλωσσοδιδακτικό λόγο</p> <p>→ Η γραφή και η σύνθεση αντιμετωπίζονται ως μια διαδικασία</p> <p>→ Η γλώσσα και η εικόνα συσχετίζονται με αισθητικές αξίες και χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη της δημιουργικότητας</p>	<p>κειμένων σε οπτική ή πολυτροπική μορφή. Οι νέες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται ως μέσο πρακτικής γραμματισμού στις πιο καλλιτεχνικές εκφάνσεις του μαθήματος.</p> <p>→ Αλλαγή της έννοιας της ανάγνωσης, του συγγραφέα και του κειμένου στα ψηφιακά κείμενα. Η ανάγνωση γίνεται πλοήγηση, γρήγορο ξεφύλλισμα και άμεση συμμετοχή στο κείμενο (μετατροπή αναγνώστη σε συγγραφέα). Ο συγγραφέας παύει να έχει τη μοναδική κυριότητα ενός κειμένου, και το κείμενο γίνεται ρευστό και δυναμικό.</p>
<p>Γνώσεις για τη γλώσσα</p>	<p>→ Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις για όλα τα επίπεδα της γραμματικής (φωνολογικό, μορφολογικό, σημασιολογικό) καθώς επίσης και γνώσεις για τη ‘γραμματική της εικόνας’. Οι γνώσεις αυτές λειτουργούν ως εργαλείο αναστοχασμού σχετικά με:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Τη γλωσσική/σημειωτική ποικιλία (κοινωνική, διαλεκτική, 	<p>→ Οι μαθητές αποκτούν γνώσεις για τη ‘νέα κειμενικότητα’ και την πολυτροπικότητα</p> <p>→ Αναφέρεται πως οι ΤΠΕ λειτουργούν ως φορείς γλωσσικής αλλαγής αλλά δεν γίνεται ρητή μελέτη σχετικά με αυτές τις αλλαγές.</p>

	<p>επικοινωνιακή, ιστορική)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Την κειμενική δομή - Τον υφολογικό χαρακτηρισμό - Την κριτική ανάγνωση (σε επιφανειακό επίπεδο) 	
Λογοτεχνία	<p>→ Τα λογοτεχνικά έργα εντάσσονται στο ιστορικό και πολιτισμικό τους συγκείμενο (ιστορικισμός και συγκριτισμός). Έτσι, απομυθοποιείται η λογοτεχνία του κανόνα και μελετάται η διαδικασία της ‘αποτίμησης’</p> <p>→ Οι μαθητές ανταποκρίνονται στα κείμενα που διαβάζουν μέσα από τη χρήση των γνώσεων για τη γλώσσα ή την κριτική ανάγνωση, ακολουθώντας την ερμηνευτική προσέγγιση</p> <p>→ Οι μαθητές μελετούν τα υφολογικά χαρακτηριστικά των συγγραφέων και τα λεξικογραμματικά χαρακτηριστικά των κειμένων, ακολουθώντας τις αντιλήψεις του δομισμού</p>	<p>→ Μελέτη της ηλεκτρονικής λογοτεχνίας και ανάπτυξη της συνεργατικής γραφής</p> <p>→ Χρήση των ΤΠΕ ως εργαλείο μάθησης: οι μαθητές χρησιμοποιούν τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών ώστε να αποδώσουν οπτικά τους χαρακτήρες των κειμένων</p>
Γνώσεις για τον κόσμο,	<p>→ Προτείνονται θεματικές περιοχές που αναπτύσσονται σε διαθεματικό επίπεδο: η σημασία του ιθαγενούς πολιτισμού, η σχέση με την Ασία, η αειφόρος ανάπτυξη</p>	<p>→ Αναγνωρίζεται ο νέος ψηφιακός κόσμος της επικοινωνίας και οι απαιτήσεις που έχει δημιουργήσει</p>

αξίες και πεποιθήσεις	<p>→ Γίνεται ιστορική ανάγνωση της σημερινής πραγματικότητας και αναγνωρίζονται οι αλλαγές που χαρακτηρίζουν το σημερινό κόσμο (π.χ. περιβαλλοντικά προβλήματα, παγκοσμιοποίηση, μεταναστεύσεις κ. ά)</p> <p>→ Μελλοντικός πολίτης: Επιτυχημένοι μαθητές, άτομα με αυτοπεποίθηση και δημιουργικότητα, ενεργοί και πληροφορημένοι πολίτες οι οποίοι μπορούν να συνεργαστούν σε τοπικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο</p>	<p>στο εργασιακό περιβάλλον αλλά και στον εξωσχολικό κόσμο γενικότερα</p>
Διδακτικές πρακτικές	<p>Δεν προτείνονται συγκεκριμένες διδακτικές πρακτικές</p>	<p>→ Χρήση ΤΠΕ ως πηγή πληροφοριών καθώς οι μαθητές διεξάγουν έρευνες</p>
Αξιολόγηση	<p>Εσωτερική με σκοπό την ανατροφοδότηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών</p> <p>Εξωτερική με σκοπό την ενημέρωση των κεντρικών φορέων σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης</p>	
Ταυτότητες	<p>→ Ενεργητικοί μαθητές που αναπτύσσουν ποικίλους γραμματισμούς, νέους και κλασικούς</p> <p>→ Ο εκπαιδευτικός είναι αόρατος μέσα στο Π.Σ. και δεν διευκρινίζεται ο ρόλος του</p>	
Ιδιαιτερότητες	<p>→ Παρότι είναι εκτεταμένο ως curriculum, πρόκειται για αρκετά ανοιχτό Π.Σ. καθώς δεν δίνονται μεθοδολογικές οδηγίες, ούτε διδακτικά εγχειρίδια που θα μοιράζονται κεντρικά</p> <p>→ Το Π.Σ. έχει δυναμικό χαρακτήρα: διατίθεται στο διαδίκτυο, ζητείται η γνώμη των εκπαιδευτικών, αλλάζει. Καθώς δεν έχει</p>	

εφαρμοστεί ακόμη στα σχολεία, ενδέχεται μετά την εφαρμογή να υπάρξουν αλλαγές, οι οποίες θα αφορούν μάλλον το επίπεδο της λεπτομέρειας.

→ Η έμφαση που δίνεται στη σχέση της Αυστραλίας με την Ασία δίνει έναν εξωστρεφή χαρακτήρα στο curriculum. Παράλληλα, η έμφαση στους ιθαγενείς, δείχνει και μια εσωστρέφεια

Βιβλιογραφία

- ACARA. 2010. *The Shape of the Australian Curriculum-Version 2.0.*
- ACARA. 2010. *The Australian Curriculum- English*
- GEE, J. 2005. *An Introduction to Discourse Analysis. Theory and Method.* London & New York: Routledge.
- MELBOURNE DECLARATION ON EDUCATIONAL GOALS FOR YOUNG AUSTRALIANS. 2008. Ministerial Council on Education, Employment, Training and Youth Affairs
- VAN LEEUWEN, T. 2005. *Introducing Social Semiotics.* London & New York: Routledge.

Δικτυογραφία

<http://www.acara.edu.au/>

→ Australian Curriculum, Assessment and Reporting Authority

<http://www.australiancurriculum.edu.au/English/Curriculum/F-10>

→ Ιστοσελίδα δημοσίευσης του Curriculum των Αγγλικών